49րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1542 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — ՅՈՒԼԻՍ 3 — 16 ՅՈՒԼԻՍ 1906 — 24 ՃԻՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1324 — 3 ԹԷՄՄՈՒԶ 1322

Journal Armenien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس قرید
اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ», ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ինչ որ խնդրուած է աւանդութեան մէջ յետագայ դարերում աւանդութիւնն է այդ. ո՞րն է աւանդութիւնը, ո՞ւր պէտք է գտնել. շատ միամիտ ըլլալու է աւանդութեան հաւատ ընծայելու համար. սոյն կամաւոր բառերով Կորիւն վարդապետ կը մերժէ աւանդութիւնը. տեղ մը կը յարգէ տեղ մըն ալ Յիսուսէ իսկ դատապարտուած կը նկատէ, (մոռցուելու է թէ առաքելական աւանդութիւնը Յիսուսի Յարութենէն վերջը կ'սկսի), շփոթելով զայն ծերոց աւանդութեան հետ, որուն փարած էին դպիրներն ու փարիսեցիները. Կորիւն վարդապետի արհամարած աւանդութիւնը սովորութիւնը եղած ըլլալու է, որ յետնագոյն դարերու մէջ ներմուծուած է հակառակ Ս. Գրոց և աւանդութեան ինչպէս կ'ըլլան ցայսօր, զորմէ ուրիշ առթիւ պիտի խօսիմ։

Աւանդութիւնը կարեւոր է Ս. Գրոց ինչ ինչ մասերուն, որ կնճռոտ և դժուարիմաց հանգամանք մը ունին, և կամ չեն բացատրուած Ս. Գրոց մէջ, զի առանց աւանդութեան բացորոշ և լիակատար գաղափար մը չպիտի ունենայինք. ուրեմն անլրացուցիչ և լուսաբանող գիտելիք մըն է։ Նախապէս կ'ուսուցանէ մեզ անոր գոյութիւնը Յովհաննէս իր Աւետարանին ԻԱ. 25 համարին մէջ «Բայց է և այլ բազում ինչ զոր արար Յիսուս, զոր եթէ գրեալ էր մի ըստ միոջէ կարծեմ թէ և ոչ աշխարհս բաւական էր տանել զգիրսն որ թէ գրեալ էին։» Ետոյ կուգայ Պօղոս, կը հաստատէ նոյն բանը Կորնթացւոց, Թեսաղոնիկեցւոց, Տիտոսի, Տիմոթէոսի թուղթերուն, և Ղուկաս՝ Գործք Առաքելոցին մէջ։ Կը տեսնէք թէ ո՛րչափ կարեւորութիւն կ'ընծայեն անոր ուսուցմէն և ջերմապէս կը յանձնարարեն զայն պինդ պահել և հաւատարիմ մնալ անոր և յանդիմանել հակառակ վարուողները, և փախչիլ անոնցմէ որ աւանդութեան վրայ պիղծ ունայնութիւն կը սնուցանեն և մոլար գիտութեան հակառակութեամբ տոգորեալ են։

Պօղոսի սոյն վկայութիւնները անգամ մը եւս կը հաստատեն աւանդութեան վաւերականութիւնը, զի Պօղոս փիլիսոփայ և լուսամիտ առաքեալ, իր բարձր իմացականութեամբ և կենցաղագիտութեամբ, նրբամտութեամբ անշուշտ չէր կրնար գոյութիւն չունեցող բան մը յանձնարարել և ուսուցանել բազում վկայիւք իր աշակերտաց, որ ժամանակակից ալ են նոյն դարուն և ժողովրդին, որ մեծաւ մասամբ պատրաստ էին ընդունելու, ուսանելու ճշմարտութիւն մը, զի եթէ սուտ կամ սխալ ըլլար, անգոյ բան մը, անճիշդ բան մը ուսուցանել գայթակղութիւն պիտի ըլլար և իր առաքելութիւնը անարգութեան և անյաջողութեան պիտի դատապարտուէր։

Ուրեմն լսենք այդ յանձնարարութիւնները, այդ պատուէրները որ աւանդութեան վրայ կը խօսին։

Առ Տիմոթէոս գրած Բ. Թղթոյն մէջ յիշէ յետոյ Ոնեսիփորայ անձնուէր ծառայութիւնը իր անձին նկատմամբ ի Հռոմ և յԵփեսոս, կը յաւելու. «Այլ դու, որդեակ իմ, զօրացիր շնորհօքն որ ի Քրիստոս Յիսուս։ Եւ զոր լուար յինէն բազում վկայիւք, զայն աւանդեսցես հաւատարիմ մարդոց, որք բաւական իցեն, և զայլս ուսուցանել։ (Բ. Տիմոթ. Բ. 1—5)։

«Ունիցիս օրինակ ողջմտութեան բանիցն զորս յինէն լուար, հաւատովք, սիրով, որ ի Քրիստոս Յիսուս։ Զբարւոք աւանդն պահեսջիր ի ձեռն Հոգւոյն Սրբոյ ի մեզ բնակելոյ։»(Բ. Տիմոթ. Ա. 13—14)։

«Ո՛վ Տիմոթէէ, պահեա՛ զաւանդն խոտորեալ ի պղծոց և ի նորաձայն բանից և ի հակառակութենէ և ի մոլորանուն գիտութենէ, զոր ոմանց յանձն առեալ՝ վրիպեցան ի հաւատոց անտի։ (Ա. Տիմոթ. Զ. 20—21)։

Պօղոս Կորնթացիները կը գովէ որ չեն մոռցած ինչ որ աւանդած էր իրենց բանիւ և կը յորդորէ գրով ալ զանոնք որ պահեն և ինչ որ տակաւին չէր ուսուցած կ'աւանդէ և զայնս գրով, ինչ որ գիտէք ինձմէ աւանդութեամբ աւելցուցէք անոնց վրայ իմ սոյն պատուէրներս ալ «Գովեմ զձեզ զի զամենայն ինչ զիմ յիշէք, և որպէս աւանդեցի ձեզ, զաւանդութիւնսն ունիցիք. Կամիմ զի գիտիցէք, և այլն» (Ա. Կորնթ. ԺԱ. 2)։ Թեսաղոնիկեցիներն կ'զգուշացնէ խաբեբաներէն և խրատներ կուտայ, մի՛ հաւատաք կ'ըսէ, եթէ հակառակորդը զինքը Աստուծոյ ցուցնէ [illegible] մինչ առ ձեզն իսկ էի, ասէի զայս»։

Պօղոս բաներ մը կ'ուզէ յիշեցնել Թեսաղոնիկեցւոց, որոնց վրայ ինք խօսած էր ժամանակին։

Թեսաղոնիկեցի ժողովուրդին դիւրին էր յիշել ինչ որ Պօղոսի բերնէն լսած էին. իր Թուղթը կը կնքէ ըսելով. «Այսուհետեւ, եղբարք, հաստատուն կացէք և պինդ կալարուք զաւանդութիւնսն, զոր ուսարուք եթէ բանիւ և եթէ թղթով մերով։ (Բ. Թեսաղ. Բ. 14)։

Ինչ որ բանիւ սորվեցուցած էր և ինչ որ թղթով յիշեցուցած, աւանդութիւն էր, զոր կը պատուիրէր պինդ պահել։

Ամբարտաւան, հպարտ, անձնասէր մարդոց վրայ խօսելէ վերջ կը նմանցնէր զանոնք Յանէսի և Յամբրէսի, որ կը հակառակէին Մովսէսի. ասոնք, կ'ըսէ, հակառակ են ճշմարտութեան. «Մարդք ապականեալք մտօք, անպիտանք ի հաւատս.» (Բ. Տիմոթ. Գ. 1—9) Դու անոնցմէ զգուշացիր, Տիմոթէէ, ջանա՛ Աստուածպաշտութեան մէջ մնալ, հոգ չէ թէ ինծի պէս չարչարուիս, «այլ դու հաստատուն կաց յոր ուսարդ և հաւատարիմ եղերդ (Բ. Տիմոթ. Գ. 14)։ Այս տեղ նորէն աւանդութեան կը դրկէ Տիմոթէոսը, չըլլայ որ, կ'ըսէ, այդ մոլորեալներէն գայթակղիս. հաստատուն կեցիր այն ամէն ճշմարտութիւններուն մէջ զոր ուսուցի քեզի, և դու հաւատարիմ մնացիր այն ամէնուն։

Ղուկաս Գործք Առաքելոցին մէջ կը գրէ թէ երբ Պօղոս Տիմոթէոսի հետ կ'անցնէր քաղաքներէն, բնակչաց կ'աւանդէին Երուսաղեմայ երէցներէն և առաքեալներէն պատուիրուած հրամանները պահել, «Իբրեւ անցանէին ընդ քաղաքսն, աւանդէին նոցա պահել զհրամանս պատուիրեալս, յառաքելոցն և յերիցանցն որք յԵրուսաղէմ։» (Գործք ԺԶ. 4)։

Առաքեալք Թլփատութեան խնդրոյն համար յԵրուսաղէմ ժողով կը գումարեն և ինչ ինչ կանոններ հաստատելէ յետոյ կ'որոշեն «Առս ընտրեալս յղել (յԱնտիոք, ի Սուրիա, ի Կիլիկիա) ընդ Բառնաբայ և ընդ Պաւղոսի։ Արդ առաքեցաք զՅուդա և զՇիղա ի նոյն բանից զնոյն պատմել։» (Գործք, ԺԵ. 25—28)։

Անոնց բերանացի խօսքերը կրնաք գտնել Առաքելոց կանոններուն մէջ, որ աւանդութիւն է ի բանից նոցա։

Կորիւն վարդապետ կ'ըսէ թէ ի Քրիստոսէ իսկ դատապարտուեցաւ աւանդութիւնը։

Անշուշտ պիտի դատապարտուէր այն աւանդութիւնը որ Աստուածային հրամանաց, մարդկային բնական զգացմանց և աղնիւ պարտականութեան հակառակ էր, բայց այսպէս չէր առաքելական աւանդութիւնը. այս՝ հիմնուած էր Յիսուսի քարոզութեան և [illegible] բոյ և կը կազմէր անոր լրացուցիչը։ Այս՝ դատապարտելի էր Հրէից ծերոց աւանդութիւնը՝ Միշնան, որ այժմ կ'ամփոփուի Թալմուդին մէջ։ Աստուածային պատուէր էր պատուել հայրն ու մայրը, և ո՛վ որ բամբասէր իր հայրն ու մայրը՝ մահու արժանի էր. բայց այսպէս չէր վարդապետէր ծերոց աւանդութիւնը, զաւակ մը պարտաւոր չէր իր հօրը խնամոց փոխարէն հատուցանել կամ երախտագէտ մնալ, և ինչ որ ըլլար Կորբան պատարագէր, յորմէ պիտի օգտուէր հայրը կամ մայրը, եթէ ուզէր տալ զաւակը. կրնար ալ չտալ, Յիսուս դատապարտելէ յետոյ զայն, Եսայիի մարգարէութիւնը կը պատշաճեցնէ անոնց և իրենց աւանդութեան. Ուսուցանեն «վարդապետութիւնս՝ զմարդկան պատուիրեալս։» (Մատթ. ԺԵ. 5—9)։

Փարիսեցւոց և դպրաց այս օրէնքը կեղծաւորութիւն էր, այս օրէնքին համաձայն ընթանալնուն համար էր որ վա՜յ կարդաց անոնց։

Երբ Յիսուս մաքսաւորաց հետ ի սեղան նստած էր, Փարիսեցիները կը տրտնջային. «Ընդէ՞ր ընդ մաքսաւորս և ընդ մեղաւորս ուտէ վարդապետն ձեր,» զի ըստ աւանդութեան ծերոց ոչ մէկ վարդապետ մաքսաւորաց հետ սեղան կը նստէր։ Այս տեղ դարձեալ անոնց երեսին կուտայ իրենց կեղծաւորութիւնը, անոնք որ մեղաց ախտով վարակեալ են, ասոնց համնելու է փրկելու համար, որ՝ է առաքինութիւն, զոր հաճոյ է Աստուծոյ, այլ ողորմին, գթալն առաքինութեան գործեր են և ի վեր են քան զոհ։

Այս ծերոց աւանդութենէն զգուշացնելու համար է որ Պօղոս կը գրէ Տիտոսի. «Մի՛ հայեսցին ի հրէական առասպելս, և ի պատուէրս մարդկան դառնալոց ի ճշմարտութենէ, Խոստանան գիտել զԱստուած և գործովք իւրեանց ուրանան։ (Տիտոս Ա. 14-16)։

Աւանդութիւն կը կարծուին նաեւ ողջամիտ բանք, ողջամիտ վարդապետութիւնք, հաւատարիմ բանքը ըստ այսմ դարձեալ Պօղոս կը գրէ Տիտոսի. «Վերակացու լինել հաւատարիմ բանին վարդապետութեան, զի կարող իցէ և մխիթարել ողջմտութեամբ վարդապետութեան. (Տիտոս Ա. 9)։

Տիմոթէոսի կը գրէ. «Իսկ եթէ այլ ազգ ուսուցանիցէ, և ոչ անսայցէ ողջմտութեան բանից Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, և ըստ աստուածպաշտութեան վարդապետութեան։» (Ա. Տիմոթ. Զ. 3)։

Հայրապետք և տիեզերական Ս. Ժողովք հաստատած են աւանդութիւնը. «Աւանդութիւն եկեղեցւոյ մերոյ, զոր ունիմք ի վկայութենէս Ս. Գրոց հաստատեալ են։ (Ընդհ. Ներսէս Շնորհալի)։

Կորիւն վարդապետ կ'ուզէ իմանալ թէ ո՞ւր են այս աւանդութիւնք։ [illegible] ի վաղնջական հանգամանսն, ի կանոնս Առաքելոց, ի սահմանս և ի կանոնս տիեզերական Ս. Ժողովոց, ի խորհրդատետրսն, ի գիրս պաշտամանց վաղեմի եկեղեցեաց, ի ժամակարգութիւնս, ի կարգս պահոց, տօնից, կիւրակէից, խորհրդոց և մատակարարութեան մէջ են. (քննական կրօնագիտութիւն)։

Այս ամէն բացայայտ և վաւերական վկայութեանց առջեւ Կորիւն վարդապետ աւանդութիւնը յարգելով հանդերձ կը մերժէ և ծերոց աւանդութեան պէս դատապարտելի կը նկատէ, խճողուած պարկ մը ասկէ անկէ լեցուած. բայց ջերմեռանդ հաւատացեալի մը պէս փարած է վարկածին, ինչ որ անհատական կարծիք մը, ենթադրութիւն մըն է դարավերջիկ դարուն մէջ յայտնուած, աւանդութիւնը միայն կաթոլիկ եկեղեցւոյ մէջ առաւել գոյութիւն ունի, կ'ըսէ. ասոնք ըստ քմաց խօսքեր են միայն. փաստի տեղ փաստ, վկայութեան տեղ վկայութիւն, ապացոյցի տեղ ապացոյց պէտք է. Ս. Գրքէն և ժամանակակից հայրերէն հաստատել և երկար դարերու մէջ իր գոյութիւնը հաստատող աւանդութիւն մը՝ մէկ կամ քանի մը դարավերջիկ Աստուածաբաններու լոկ զաղփաղփուն ու խարխուլ վարկածը շատ անզօր է փշրելու, խորտակելու։

Հնախօսութիւնը օգնութեան կը կոչէ Կորիւն վարդապետ. լաւ, կը սպասենք անոր տալիք հերքումները լսել, անոր ջախջախիչ վկայութիւնները իմանալ. Թող ցոյց տայ ան իր կարծիքը՝ վարկածը հաստատող մագաղաթ մը, Յիշատակարան մը, որ Պապիասէն, Երանոսէն, Եպիփանէն, Յուստինոսէն, Հիպպոլիտոսէն, Եւսեբիոսէն աւելի հին՝ հնութեան և Առաքելոց ժամանակակից կեանքի ճշդութեան վաւերականութեան դրոշմը կրէ և համաձայն գայ իր ընդունած վարկածին. հնախօսութեան մէջ ո՞վ է իր դատին փաստը.— Դրխպախ. Մագաղաթի, յիշատակարանի տեղ Դրխպախ։ Այս հնախօսութիւն չէ։

ՀՄԱՅԵԱԿ ՔՀՆՑ. ԷՔՍԵՐՃԵԱՆ

ԲԺԻՇԿԻ ԽՕՍՔԵՐ

Ի՞ՆՉ Է ԷՔԻՆՕՔՕՔԸ (ԹԷՆԻԱ)

Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ Տօքթ. Զարդարեան օժանդակութեամբ Տօքթ. Իփլիքճեանի՝ գործողութիւն մը կատարեց Եօզկատցի 40 տարեկան Ղազարոս Գաբրիէլեան անուն անձին վրայ, որուն հիւանդութիւնն էր «Kyste hydatique du foie», որմէ երկար ատենէ ի վեր կը տառապէր խեղճ մարդը։ Գործողութիւնը խիստ հետաքրքրաշարժ էր։

Հիւանդը քլօրօֆօրմին տակ անզգածութեան [illegible] Տօքթ. Զարդարեան սկսաւ ճեղքել մարդուն լեարդը։ Լեարդին մէջ հարիւրաւոր և իրարմէ զանազան մեծութեամբ ջրալիր՝ ճերմակ թաղանթներով ծածկուած գնդակիկներ կային. այս պատճառով հիւանդին փորը ուռեցած էր տարբեր տարբեր տեղերէ շատ գէշ երեւոյթ մը պարզելով։

Զարմանք ազդեց մեզ այդ գնդակիկներուն դէպ ի դուրս խուժումը՝ որոնց ծայրն ալ չվերջացաւ։ Հիւանդապահներ, բանւորներ իրար անցած կը հասցնէին ամաններ, որոնք կը լեցուէին անդադար։ Այս կերպով յաջողապէս կարելի եղաւ լեարդին մէջ բոյն դրած այս գնդակիկները դուրս հանել ամբողջութեամբ։ Այս գնդակիկները՝ ոմանք ուռած ոմանք պայթած վիճակի մը մէջ դուրս կ'ելլէին, որոնց մէջ կը գտնուէին նաեւ խնձորի և խոշոր սալորի մեծութեամբ գնդակներ։

* *

Այս հիւանդութեան ծնունդ տուողը թէնիա էքինօքօք կոչուած 2,5—5 միլիմէթր երկայնութիւն ունեցող փոքր ճճիի մը թաղանթափակ ապագայ ձագուկներն են, որոնց այս վիճակին իտաթիս անունը կուտան. Էքինօքօքներուն այս թաղանթափակ վիճակը մարդուն մարմնոյն մէջ կ'ապրի, ինչպէս նաեւ կապիկներուն, շուներուն, կատուներուն, նապաստակներուն և ուրիշ կենդանիներու և քանի մը թռչուններու մարմնին մէջ։

Բայց ասոնք մասնաւոր վիճակ մը ունին, որ գլխաւորաբար կը կազմուի մարդուն լեարդին մէջ։ Ասիկա ուռ մըն է, մարդու մը գլխուն մեծութենէն աւելի խոշոր ուռ մը, որուն հիւսուածքը բաւական զօրաւոր է. և որուն մէջ կան իրարմէ տարբեր մեծութեամբ խորշեր և պարապութիւններ, որոնք կը ծնին իտաթիսները։ Այդ թաղանթներուն մէջ ալպիւմին և լօգօմային ըսուած հեղուկ նիւթեր կան, որոնք խիստ վնասակար են, այնպէս որ պատահմամբ երբ թաղանթները պատռին իւրթիքէռ ըսուած հիւանդութիւն մը առաջ կը բերեն, որ պատճառ կ'ըլլայ փորմաշկատապ (բէռիթօնիդ) մահաբեր հիւանդութեան։ Ահա այս վիճակը լօգօմային ըսուած թունաւոր հիւթէն կը ծագի։

Իտաթիս կ'ունենան աւելի Փրանսացիք կամ Եւրոպացիք։ Իսլանտայի ժողովուրդը այս հիւանդութենէն չափազանց վարակուած է. պատճառը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ իրենց պահած որսի շուները. խիստ առատ իտաթիսներ կը գտնուին այս կենդանիներուն մէջ. զորոնք տեղացիք կը պառկեցնեն տուներնին մէջ, իրենց քովիկը և այսպէս կ'առնեն անոնցմէ։ Մ. Բինէն՝ այս հիւանդութեան մասին պատրաստած վիճակագրութեան մը մէջ կը պարզէ թէ [illegible] է։

Այս հիւանդութիւնը թէպէտեւ առհասարակ տարիքոտներուն մէջ կը ծագի, սակայն գլխաւորապէս 20-40 տարեկան անձերու վրայ ալ տեսնուած է։ Երիկմարդէն կիներուն աւելի կը պատահի։ Շուներուն հետ շարունակական յարաբերութիւնը ա՛յս կերպ հիւանդութեան պատճառ կ'ըլլայ։ Զմաքրուած ու չլուացուած բանջարեղէնները ազդան, հազար և ուրիշ կանանչեղէններ ուտելը, անմաքուր ջուրեր խմելը վերջ ի վերջոյ այս տեսակ հիւանդութեան մը ծնունդ կուտան անկասկած։

Մարդկային կազմաւորութեան ամէն մասերուն մէջ իտաթիսները կրնան առաջ գալ. այս իտաթիսները սակայն ամէնէն շատ լեարդին մէջ առաջ կուգան, յետոյ աստիճանաբար, թոքերուն, երիկամունքներու, փայծաղին, ուղեղին մէջ և դեռ շատ մը անյայտ տեղեր ալ կը գոյանան, աւելորդ է ըսել խիստ վտանգ սպառնալով։

Հ. Խ. ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 66

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՀՈՎԱՆՈՑԻ ՄԸ ՍԻՐՈՅՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԴ

Եթէ կար մէջերնուն մէկը որ չէր խնդար ու միշտ կը խորհէր այն ալ խեղճ Սըր Ճէյմս Կուպին էր, որովհետեւ հովանոցին կորուստը և գեղանի Էլէնի հետ ամուսնանալու երջանկութեան յոյսերը՝ ցրուած էին բոլորովին և անագորոյն բաղդը իր չար ճիրանը բացած կ'սպառնար լափել խեղճը իր վայրագ ջիղերուն տակ։

Սըր Ճէյմս Կուպի բոլոր այս յուսահատութեանց մէջ այնպէս կը կարծէր որ Միս Էլէն այլեւս զինքը չէր սիրեր. Սակայն տեսնելով որ ճամբորդութիւնը անվտանգ տեղի կ'ունենայ, սկսաւ քիչ մը հանգստանալ խորհելով որ հովանոցին գիւտը կրնայ բոլոր ցրտութիւնները փարատել։ Բայց եթէ ճամբորդութիւնը երկայն տեւէր և հովանոցը չի գտնուէ՞ր....։

Ուղեւորներուն ընկերացող բնիկը որ մինչեւ հիմակ բնաւ անոնց մօտեցած չէր, իրիկուն մը Փրանսացիին մօտ գալով, յայտարարեց թէ՝ կարաւանը Նիյանկօ հանդիպելով պէտք էր քիչ մը կանգ առնել։

Փրանսացին բնիկին ազեղ շարժուձեւերէն և անոր տմարդի ընթացքէն կասկածելով, ուզեց առաջարկը մերժել սակայն ա՛ս ալ անկարելի էր, մարդը կը պնդէր իր առաջարկին վրայ, մանաւանդ որ Նիյանկօ իր ծննդավայրը ըլլալով կրնար ամէն տեսակ ազդեցութիւն բանեցնել ուղեւորներուն վրայ, իր առաջարկը ընդունիլ տալու համար։ Փրանսացին կը կասկածէր որ բնիկը իր պնդումներուն մէջ անպատճառ նպատակ մը ունէր, ասոր համար թէեւ շատ աշխատեցաւ որ բնիկը իր առաջարկէն ետ կեցնէ, սակայն անկարելի եղաւ։

Բոլ Տէրվէլ ուզեց այս առաջարկը բնիկներուն գիտցնել, սակայն խորհելով որ անոնք կրկին պիտի յուսահատին ու յուզուին պահ մը վարանեցաւ, բայց ի վերջոյ ստիպուեցաւ ամէն ինչ հասկցնել անոնց։

Առտու մը ուղեւորները գետին եզերքը նստած էին, Միս Էլէն ճամբու յոգնութիւններէն և սաստիկ տաքէն բոլորովին ուժաթափ եղած ըլլալով, քիչ մը անդին ծառի մը տակ [illegible] էր։

Փրանսացին Միս Էլէնի բացակայութենէն օգուտ քաղելով,

—Ձեզի ըսած էի որ, ըսաւ, այս բնիկը անբարոյ, անխիղճ և ցած արարած մըն է. ասիկա գիտնալուս համար էր որ խնդրեցի ձենէ Միս Էլէնը երիկմարդու կերպարանքէն չհանել և կարելի եղածին չափ զգուշանալ անոր աղջիկ ըլլալը երեւան չբերելու համար։ Ասոր հետ մէկտեղ Լիւօնիֆօսթօնի ջրվէժներէն զատուած ատեննիս Միս Էլէն առաջարկս ընդունեց, այս մասին գոհ եմ, բայց պէտք է ասկէ ետքն ալ զգուշութիւնը ձեռքէ չձգել....։

Փրանսացին թէեւ յաջողեցաւ ուղեւորները առանց յուսահատեցնելու զգուշացնել, սակայն խեղճ Սըր Տավիտ Քուրնէմարնի խորհելով որ աղջկան համար հաւանական վտանգի մը հեռապատկերը կայ, վերջին ծայր յուզուած և տառապալի երեւոյթ մը ունէր։

Սըր Ղրիգորի Շորթ հօրեղբօրը այս վիճակը կռահելով, զայն վստահեցնելու համար,

—Ինչո՞ւ այդքան մտատանջութեան մատնուած ես, սիրելի հօրեղբայրս, թէեւ վստահ եմ որ բնաւ վտանգ չկայ, սակայն եթէ երբէք բաղդին բերմամբ ո և է պատահար մըն ալ տեղի ունենայ, մի մոռնաք մեր ներկայութիւնը... վստահ եղէք որ քանի ես ողջ եմ և ոչ մէկը, սիրելի հօրեղբօր աղջկանս, Միս Էլէնի թելին կրնայ դպչիլ։

Սըր Ճէյմս Կուպի որ տխուր և մտադրաւ կ'ունկնդրէր անոնց երկուքին միջեւ տեղի ունեցած խօսակցութիւնը, անմիջապէս խոր քունէ մը արթնցածի պէս տեղէն ցատկեց և շատ քիչ տեսնուած վեհանձն շարժումով մը, գոչեց։

—Ե՛ս, ե՛ս, ես ինչո՞ւ համար կ'ապրիմ։

Փրանսացի Բօլ Տէրվէլ ձեռքը հարուստ վաճառականին երկնցնելով,

—Զիս ալ մի մոռնաք... օրիորդը պաշտպանելու համար երակներուս մէջ գտնուած բոլոր արիւնը կը զոհեմ, ըսաւ։

Գալով Մր. Վիլֆրիտի, հակառակ դէմքին ծայր աստիճան դալկութեան,

—Ես ալ հոգիս կուտամ, Միս Էլէնը ձեռք չեմ տար...։

Բոլոր ներկաներուն վստահեցուցիչ խօսքերը քիչ մը հանդարտեցուցին վաճառականը, որ յուզումը զսպելով,

—Շնորհակալ եմ... սիրելի աղջըկանս մասին ձեր տուած այս աստիճան համակրանքը, զիս բոլորովին կը մխիթարէ, ըսաւ,

Սըր Ղրիգորի Շորթ խօսք առնելով,

—Ինչ ըսել է, պարտականութիւննիս չէ՞ միթէ Միս Էլէնը պաշտպանել, ըսաւ, ամէնուս համար պաշտելի արարած մըն է անիկա, որուն պաշտպանութիւն չընելը ամենամեծ ստորնութիւն մը պէտք ենթադրել։

—Բնական է, բնական է, ըսաւ Սըր Ճէյմս Կուպի... գեղանի հրեշտակը անպաշտպան թողո՞ւլ, ո՜հ ոճրագործութեան, գձձութեան ծայր աստիճանը ըսել է։

—Բնիկները պէտք է միշտ իբր երիկմարդ ճանչնան Միս Էլէնը, ըսաւ Փրանսացին, ասոր համար պէտք է վերջին ծայր ուշադրութիւն ընել. Միս Էլէն պէտք չէ որ բնաւ մեր մօտէն հեռանայ։ Մեր Նիյանկօ երթալը հեռագրաւ ծանուցուած է բնիկներուն, սա՛ վատ արարածին կողմէ։ Հեռագիր բառը ամենուդ ալ զարմանք պատճառեց, այնպէս չէ՞, այո՛, հոս անթել և ելեկտրական հեռագրեր կան։

Ուղեւորները զարմանահար Փրանսացիին երեսը նայեցան։ Բօլ Տէրվէլ, այն միջոցին Սըր Տավիտ Քուրնէմարնի կոթնած ծառին կոճղը ցոյց տալով,

—Ահաւասիկ ա՛ս է, հեռագրի գործիքը, ըսաւ։

Ետոյ աւելցուց,

—Ասիկա շատ պարզ բան մը չէ, սակայն վստահ եղէք որ Ափրիկէի վայրիներուն գործին շատ լաւ կը յարմարի. հաղորդակցութեան համար կանոնաւոր միջոց մ'է, և այս իսկ պատճառաւ է որ, այս կողմերը մարդ ո՛րչափ զինուած ըլլայ, և որչափ ալ զգուշաւոր և հնարաւոր միջոցներու դիմէ, դարձեալ այս վայրիներուն ձեռքէն չի կրնար ազատիլ։ Հաղորդակցութեան այս զարմանալի գործիքին շնորհիւ կրնան վայրկենաբար ձեռք ձգել ուզած անձերնին։ Եթէ ասանկ չըլլար կը կարծէք որ ես ձեզի կարելի եղածին չափ շուտով փախցնելու միջոցներուն վրայ չի՞ պիտի խորհէի։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ՏԱՐՎԻՆԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹԵԱՆ ԱՆԿՈՒՄԸ

ՀՆԳԱՄԱՏԵԱՆԸ

Սթանտարդ իր Դ․ օրուան թիւին մէջ հետեւեալ չահեկան յօդուածը հրատարակած է․—

Նիւ-Եորքի Աստուածաբանութեան եկեղեցիին քարոզիչ Տր․ Մէքիմ գիրք մը հրատարակեց, Հնգամատեանի խնդիրը վերնագրով, որուն մէջ կը դատապարտէ Կրաֆ Վէլհաուզէնի վարդապետութիւնը Ս․ Գրոց առաջին հինգ գիրքերուն վրայ։ Կրաֆ-Վէլհաուզէն և իր դպրոցին հետեւող բազմաթիւ գերման քննադատներ կարծիք յայտնած են թէ մէկէ աւելի մարդիկ մասնակցած են Հնգամատեանին խմբագրութեան, և թէ մէկ մարդու գործ չէ անիկա։ Տր․ Մէքիմ Կլասքոյի համալսարանին բրոֆէսէօր Բոպէրթսընի նման մարդոց պէս կը ժխտէ թէ Հնգամատեանին խմբագրութիւնը համեմատաբար նոր թուականի վերագրողներուն վարդապետութիւնը քննութեան չի դիմանար։ Այդ վարդապետութեան ոյժ տալու համար ընդունիլ հարկ է գրական և հոգեբանական հրաշքներ՝ առողջ բանականութեան և փորձառութեան հակառակող, Հին Կտակարանի ֆիզիքական հրաշքներէն ալ գերիվեր, մինչ, կ'ըսէ, Կրաֆ-Վէլհաուզէն և իր դպրոցը բնաւ հրաշք չեն ընդունիր։ Տր․ Մէքիմ կը յարէ թէ Կրաֆ-Վէլհաուզէնի դպրոցին դիրքը ծիծաղելի է, ամէն պարագայի մէջ բանաւոր և կարելի չէ։

Ահա՛ Տր․ Մէքիմի բուն խօսքերը այս մասին․—

«Աւելի խելքին մօտ պիտի գայ հաւատալ թէ Ապողոն Պէլվէտէր և Միլոյի Վէնիւսը իւրաքանչիւրը հին պատմութեան տարբեր ժամանակներու վերաբերող քսան կամ երեսուն քանդակագործներու արդիւնքն են, և թէ մեր արդի գեղարուեստագէտները կրնան առանձին առանձին ցոյց տալ այդ գլուխ-գործոցներու մասերը՝ իւրաքանչիւրէն աւելցուած կամ ջնջուած, քան թէ հաւատալ որ Յովսէփ Գեղեցիկին և իր եղբայրներուն հիանալի պատմութիւնը — գրական արուեստի ճշմարիտ գլուխ-գործոց մը — տասնեակ մը կամ աւելի հեղինակներու և խմբագիրներու գործը ըլլայ, և թէ քննադատական կազմախօսութեան մեր ամէնէն վարպետ բրոֆէսէօրները կրնան անդամատել զայն տող առ տող և հատուած առ հատուած, և մասերը բաշխել իրենց զանազան գրողներուն և և խմբագրողներուն»։

Տր․ Մէքիմ իր ամբաստանագրին մէջ կը յայտարարէ թէ Կրաֆ-Վէլհաուզէնի և իր համամիտ քննադատներուն բանեցուցած մեթոտը թերակատար է, անոնց ենթադրութիւնները կասկածելի և տարակուսական, կարծիքները կամայական, ներդաշնակութիւնը իր բացակայութեամբ կը փայլի, և թէ ինքը և իր համախոհները յայտնի և կոյր հակառակութիւն մը ունին Ս․ Գրոց դէմ։ Տր․ Մէքիմ կը յիշեցնէ թէ քննադատական ա՛յդ ծուռ մեթոտն էր որ քանդեց Թեսէոսի և Հռոմուլոսի պատմութիւնը, առասպելի մը վերածեց Լիկուրգոսը, Համերոսը մերկացուց իր նկարագրէն, զանիկա անպատկառ բանաղող մը ըրաւ ուրիշներուն հանճարին, և վերջ ի վերջոյ ապացուցուց թէ երբեք գոյութիւն ունեցած չէ Համերոս։

Այս անխղճամիտ մեթոտին իբրեւ օրինակ, Տր․ Մէքիմ ուշադրութիւն կը հրաւիրէ Անսիքլօբէտիա Պրիթանիքայի Եուլիուս Վէլհաուզէնի «Իսրայէլ» յօդուածին վրայ, և կ'ըսէ թէ այդ յօդուածին մէջ Վէլհաուզէն յայտնապէս ինք իր գլխէն կը կազմէ Եբրայեցւոց պատմութիւնը, ա՛յնպիսի դէպքեր կը ներարկէ որոնք անծանօթ են բնագրին, և կ'առարկէ թէ Մովսէս չգրեց Տասնաբանեայն, ինչո՞ւ,— որովհետեւ Մովսէս պղնձէ օձ մը չինեց, որ մինչեւ Եզեկիայի ժամանակ պաշտուեցաւ։ Տարօրինակ և թերի քննադատութիւն։

Տարվինականութեան ճակատագիրը

Ասիկա նիւթն է Էտվարտ ֆոն Հարթմանի մէկ երկասիրութեան, որ «Անկումն Տարվինականութեան» վերնագիրը կը կրէ։ Այս փորձեալ և աշխարհածանօթ փիլիսոփային կարծիքները բացառիկ չահեկանութիւն մը ունին, որովհետեւ ինք ազատ քննադատ մըն է և կանխակալ կարծիք չունի Ս․ Գրոց մասին ընկալեալ տեսութիւններուն ի նպաստ։ Կ'ըսէ․— «70ական թուականներուն, Տարվինի նոր գաղափարը սկսաւ արագ արագ ծաւալ գտնել, ամէն կողմ։ 80ական թուականներուն Տարվինի ազդեցութիւնը տիրական էր մասնագիտական բոլոր խուզարկութեանց մէջ։ 90ական թուականներուն տարակոյսի քանի մը վարանոտ բացատրութիւններ լսուեցան. անոնք աստիճանաբար ձայներու սաստկար կոհակի մը վերածուեցան, Տարվինականութեան անկումն ձգտող։ Հիմակ բացայայտ է թէ Տարվինի վարդապետութիւնը իր վախճանին հասած է։ Սերունդի վարդապետութեան ըսելիք չկայ, բայց բուն Տարվինականութիւնը կշռուեցաւ և պակաս գտնուեցաւ։ «Տեսակներու Ծագումը» իր գրքին մէջ յայտնած ենթադրութիւնները ըստ ամենայնի անհիմն են իբրեւ արդիւնքներու բացատրութիւններ։ Կրայֆսվալտի Համալսարանէն Բրոֆ․ Զէօքլէր «Ապացոյցք Հաւատոյ»ի մէջ գրելով, կ'ըսէ թէ Հարթմանի յօդուածը Տարվինականութեան տապանագիրն է, և Հարթմանի այն վճիռը թէ սերունդի մասին Տարվինի ենթադրութիւնը գիտականօրէն ճիշդ է, կրնայ որոշակի հերքուիլ։ Գործառնականութեանց սերունդին մասին Տարվինի վարդապետութիւնը գիտականօրէն ապացուցուած առաջարկութիւն մը չէ։ Բրոֆ․ Ֆլայշման անցեալները գիրք մը հրատարակեց, «Տարվինական Վարդապետութիւնը», որուն մէջ կ'եզրակացնէ թէ Տարվինեան վարդապետութիւնը բնութեան մէջ զինքը հաստատող ամենապարզ իրողութիւն մը չունի, թէ անիկա գիտական խուզարկութեան արդիւնք չէ, այլ երեւակայութիւն։

Կուսական Ծնունդը

Քանի մը տարի առաջ Երիցական յարանուանութեան մէկ սինոդին կողմէ իբրեւ հերետիկոս դատապարտուած Տր․ Պրիկս Կուսական Ծնունդի վարդապետութիւնը ուժգնապէս կը պաշտպանէ Նորթ Ամերիքն Հանդէսին մէջ։ Կը փաստաբանէ թէ այս հաւատքը մերժողներուն թիւը շատ քիչ է։ Արդի գիտութիւնը աւելի կրնայ հաստատել զայն քան թէ հերքել, և պատմական քննադատութիւնը անկարող է քրիստոնէութեան այս վարդապետութեան վրայ խօսելու ատեն։ «Եթէ հրեշտակները գոյութիւն ունին, կ'ըսէ, եթէ կայ հոգեւոր աշխարհ մը, եթէ կան հոգեւոր յարաբերութիւններ մարդկութեան և այդ հոգեւոր աշխարհին միջեւ, եթէ նախագոյակ աստուածային անձի մը մարդեղութիւնը անհրաժեշտ էր հոգեւոր փրկութեան համար, Կուսական Ծնունդը, նոյն իսկ եթէ միակը և անօրինակն է պատմութեան մէջ, կրնայ պատմական քննադատութեան սահմանէն անցնիլ, բայց ըստ ինքեան անկարելի չէ։ Եթէ հրեշտակները գոյութիւն ունին իբրեւ պաշտօնեայ ոգիներ, կրնան աւետումը ըրած ըլլալ Յովսէփու և Մարիամու։ Ընդհանուր պատմութիւնը կը հաւաստէ թէ այս վարդապետութիւնը գոյութիւն ունէր ամենահին քրիստոնէական դաւանութեան մէջ։»

Տր․ Պրիկս կ'ըսէ թէ Կուսական Ծնունդը չընդունող Բողոքականները մեծ հակասութեան մէջ կ'իյնան, որովհետեւ Կուսական Ծնունդին դէմ անոնց միեւնոյն առարկութիւնը կրնայ գործածուիլ նաեւ Մարդեղութեան դէմ։ Անկարելի է աշխարհի պատմութիւնը բացատրել առանց Աստուծոյ և առանց Աստուծոյ ուղղակի միջամտութեան։ Լէսինկի նման Տր․ Պրիկս եւս կը խորհի թէ «աշխարհի պատմութիւնը մարդկային ցեղին աստուածային դաստիարակութիւնն է։» Մարդեղութեան ամբողջ հաւատքը կը հանգչի Աստուծոյ ուղղակի միջամտութեան վրայ։ Եթէ այդ միջամտութիւնը ուրանանք, ո՞ւր պիտի կենանք։ Եկեղեցին չի կրնար թոյլ տալ որ այս Հանգանակը իր Դաւանութենէն վերնայ, թէեւ իսկական չի նկատեր զայն Հաւատքին կամ անհատներու քրիստոնէավայել կեանքին։ Առանց քննադատութեան կրնայ մարդ գոհ ըլլալ Մարդեղութեան վարդապետութենէն, առանց Գերագոյն Կամքին ընդունած մեթոտը բացատրելու ճամբուն մէջ մտնելու։

Բասքալի Մտածումները

Քուօթըրլի Հանդէսին մէջ կը յայտարարէ թէ Բասքալի Մտածումները կրնան լոյս սփռել մտաւորական մթնոլորտին վրայ իբրեւ գրգիռ մը և առաջնորդ աստուածաբանական հայեցողութեան։ Իրաւ է որ Բասքալ բարձրագոյն քննադատութեան մասին բան մը չի գիտեր, կամ, աւելի, կարեւորութիւն չի տար անոր, բայց ունի Տանթէի նկարագրած աներկիւղ սաւբակոյսը, որ կ'աճի Գիտութեան Ծառին արմատին վրայ։ Արդի գիտնական մարդոց նման, Բասքալ չընդունիր ո և է բան՝ որ մաթեմաթիքական յուցմունքի չենթարկուիր։ «Երկրաչափութենէն դուրս ամէն բան մեզմէ վեր է» կ'ըսէ, բայց մարդս հոգեկան զգացողութիւն մը ունի, ճիշդ ինչպէս ունի երաժշտական զգացողութիւն մը, և հաւատքի հիմնական սկզբունքները կը տարադրէ ինքնահայեցողական ըմբռնումներուն կալուածին մէջ։ Մաթեմաթիքը սովորական զգայարանքներէն աւելի բարձր թռիչներու կը տանի միտքը։ Մարդուն մէջ հոգեկանն ալ այսպէս է։ Բանաւորութենէն անդին կը տանի։ Աստուածաբանը մէկ ոստումով կը ստանայ ինչ որ բանաւորը երբեք չի կրնար ստանալ, կամ երկար և տաժանագին քայլերէ վերջ միայն կը ստանայ։ Բասքալի մտածումներն խորհրդածական հանճարի մը արդիւնքն են, տեսակ մը երկնատուր յատկանշութեամբ օժտուած, և ճշմարտութիւնը ճանչնալու և ընդգրկելու հրակէզ տենչով մը տոգորուած։ Այսպէս անոնք կը գրգռեն խորհրդածութիւնը, և միեւնոյն ատեն վարակումի դրութեամբ հաւատքը կը զօրացնեն։ Իրենց լուրջ և կաշկանդուն կորովով հզօր կազդուրադեղ մըն են կրօնական մտածումին համար, գոյութեան խրթնութիւնները դիմաւորելով անվարան։

Արգիլուած ցուցակը

Իտալական Հանդէսի մը մէջ յօդուածագիր մը կը պնդէ թէ կաթոլիկ եկեղեցիին արգիլուած գրոց ցուցակի (Ինտէքս) հաստատութիւնը իրական պէտք մըն է մեր ժամանակներուն համար, և այդ դրութիւնը իր թերութիւնները ունենալով հանդերձ՝ լաւ է։ Ինտէքսի պաշտօնեաները չքննած, չփնտռած, հեղինակներուն փաստերը չլսած չեն գործեր։ Ինտէքսի դէմ եղած քննադատութիւնները անոր գործելու ձեւերը չգիտնալու արդիւնքն է, կ'ըսէ յօդուածագիրը։ Եթէ հեղինակը կաթոլիկ եկեղեցիին անդամներէն մին է, կը պահանջուի իրմէ որ իր վարդապետութիւնները պարզաբանէ։ «Եկեղեցին կ'ըսէ, ընդարձակ հանք մըն է, որուն խորերը լեցուած են թանկագին մետաղով։ Ժամանակ առ ժամանակ տիղմի հոսանք մը կը պայթի և կ'ողողէ այդ գանձերը։ Վայրկեաններ կան որ հաւատքը կը վարանի, և մարդիկ տարակոյսներու տակ կը չարչրկուին, և հոգեւոր կարգապահութիւնը կը թուլնայ։ Բայց հանքագործները կ'[illegible] վտանգին առջեւ։» Յօդուածագրին եզրակացութիւնը պարզ է։ Եկեղեցին պէտք է զատէ տիղմէն թանկագին մետաղը։ Այս է Ինտէքսին գործը։

ՊԱՏՈՒԱԽՆԴԻՐ ՄԵՆԱՄԱՐՏԻ ՇԱՐՔ ՄԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ․— Զօրավար Անտրէի հրատարակութիւնները Մաթէնի մէջ Բարիզի օրուան կեանքը կը կազմեն։ Նախկին պատերազմական նախարարը իր հնգամեայ պաշտօնավարութեանը մէջ բոլոր անցած դարձածները մերկապարանոց կ'ընէ, ինչպէս արդէն գրուեցաւ։ Վերջին յօդուածին մէջ ալ կը պատմէր թէ հանգուցեալ երեսփոխան Բօլ տը Քասսանեաք, որ իր գաղափարներով հակակարծիք եղած էր միշտ ֆրանսական Դաշինքներուն, նախորդ նախարար Տէլքասէի միջնորդութեամբ [illegible] (Անտրէի), կը խնդրէր որ իր (Քասսանեաքի) որդւոյն սպայութիւն մը տրուի շնորհքով պահականոցի մը մէջ, և եթէ Անտրէ ասիկա ընէր, Քասսանեաք եւս պիտի դադրեցնէր զօրավար Անտրէի դէմ Օթօռիթէի մէջ ըրած յարձակումները։ Զօրավար Անտրէ մերժեց այս խնդիրքը։

Հիմա Բօլ տը Քասսանեաքի որդին Կի տը Քասսանեաք իբրեւ «չարամիտ գործ» մը զօր․ Անտրէի երեսին կը զարնէ իր հօր նամակին հրատարակութիւնը։ Ասկէց մենամարտ մը ծագեցաւ Քասսանեաք որդւոյն և զօր․ Անտրէի որդւոյ միջեւ։

Դարձեալ, Էսթէրհազիի պաշտպաններէն մէկուն՝ հանգուցեալ զօր․ Բէլլիէօյի որդին հատուցում կը պահանջէ զօր․ Անտրէէն, որովհետեւ զօր․ Անտրէ պախարակած էր Բէլլիէօյի արդէն ծանօթ արարքը․ որով իբրեւ Էսթէրհազիի քննիչ դատաւոր Բիքարի քովէն բռնուած կնոջ մը ներքին յարաբերութեանց նամակը այդ կնոջ ամուսինին հաղորդած էր։ Այսօր Բէլլիէօ որդին կ'ուրանայ իր հօր այս վարմունքը, զոր իր ժամանակին արդի ներքին գործոց նախարար Քլէմանսօ Օռօռի մէջ դատապարտած էր։

Դարձեալ, մաթեմաթիքի բրոֆէսօր ակադեմական Բօլ Բէնլըվէի և զօր․ Կօնսի միջեւ մենամարտ մը կը կազմուի, որովհետեւ Կօնս յայտարարեր է թէ Բէնլըվէ ըսեր է որ նոյն իսկ Տրէյֆիւսի ընտանիքը անոր յանցապարտութեան վրայ համոզուած է։ Արդ, Բէնլըվէ ճիշդ ասոր հակառակը յայտարարեր է Կօնս․ի և Կօնս պարզապէս խարդախեր է իր յայտարարութիւնը։

Օռօռ թերթը զօրավար Կօնսի կեղծարարութիւններուն և սուտ վկայութիւններուն մէկ ցանկը հրատարակեց։ Երեք ուղղակի կեղծարարութիւններ և չորս սուտ վկայութիւններ են։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՆՊԱՐՏ ԱՐՁԱԿՈՒՄ ՀԱՐԻՒՐԱՊԵՏ ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ

«Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ»ի երէկի թղթաբերով առնուած Յուլիս 13 ուրբաթ օրուան թիւէն․

ԲԱՐԻԶ, 12 Յուլիս․— Պայքարի տասներկու տարիներէ վերջ հարիւրապետ Ալֆրէտ Տրէյֆիւս հասաւ հուսկ ուրեմն իր ամբողջական վերահաստատութեան։ Այսօր Վճռաբեկ Ատեանը դատավարութեան վերաքննութեան վրայ իր վճիռը արձակեց։ Ռէննի զինուորական ատեանին վճիռը, որով Տրէյֆիւս 1899 սեպտ․ 9ին տասը տարուան չղթայակապ աշխատութեան դատապարտուած էր, այսօր առ ոչինչ գրուեցաւ Վճռաբեկ Ատեանին կողմէ, և Տրէյֆիւս ամբողջովին անպարտ արձակուեցաւ, առանց նոր զինուորական ատեանի մը վճիռին հարկ տեսնուելու, ինչպէս եղած էր առաջին վերաքննութեան ժամանակ։ Վճիռին հրատարակութիւնը ամենամեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասուէր, որովհետեւ երկու կարծիք կար, թէ Վճռաբեկ Ատեանը վճիռը պիտի բեկանէ՞ր թէ նոր զինուորական ատեանի մը պիտի ենթարկէր դատավարութիւնը։

Վճռաբեկ Ատեանին վերջին նիստը

Այսօր Վճռաբեկ Ատեանին սրահին մէջ խուռն բազմութիւն մը ներկայ էր, որ կ'ուզէր Տրէյֆիւսի Գործին վերջին արարուածին հանդիսատես ըլլալ։ Ներկայ էին դեր գնդապետ Բիքառ, Տիկին Զօլա, «Սպիտակ Տիկինը», Մաթիէօ Տրէյֆիւս, տիկին Տրէյֆիւսի եղբայր Մ․ Ատամառ (տիկին Տրէյֆիւս ինք ներկայ չէր), Ժօզէֆ Ռէյնաք, երեսփոխան Կասթ, բրոֆէսօր Բօլ Ռըքլիւ, Բրոֆ․ Սէայլ, հազարապետ Թառժէ և Բրոֆ․ Հավէ։ Ժամը կէսօրէն քանի մը վայրկեան վերջ Վճռաբեկ Ատեանին նախագահ Պալօ Պօբռէ սրահ մտաւ Ծերակոյտին երեք նախագահներուն հետ։ 45 դատաւորները, կարմիր վերարկուներ հագած, իրենց թիկնաթոռները բռնեցին կիսաբոլոր։ Ընդհանուր դատախազ Պոտուէն, ինչպէս նաեւ հարիւրապետ Տրէյֆիւսի փաստաբան Մօռնառ և Տըմանժ, նստան սրահին մէջտեղը նախագահին դիմաց։

Վճռագրին ընթերցումը

Նախագահ Պալօ-Պօբռէ բարձրաձայն կարդաց վճիռը։ Ունկնդիրք յոյժ ընդարձակ վաւերագրին ընթերցման հետեւեցան խորաթափանց յուզմամբ և շունչերնին բռնած հետաքրքրութեամբ։ Ահա կը դնենք վճռագրին գլխաւոր կէտերը․—

Ռէննի գաղտնի թղթապանակին մէջ կը գտնուի նամակ մը, զոր պատերազմական նախարար Քավէնեաք Երեսփ․ Ժողովին բեմէն կարդացած էր Տրէյֆիւսի յանցապարտութիւնը ապացուցանելու համար։ Այս նամակը Բ․ (Բանիծարդի) զինուորական կցորդին կողմէ ուղղուած է Ա․ (Շվարցքօբէն) զինուորական կցորդին։ Մէջը գրուած է․—«Կ'աղաչեմ [illegible] եկէք, որովհետեւ Տ․ [illegible] ծի։ Պէտք է բաժնենք աշխատութիւնը։» Այս նամակը ժանտաջուրով փորագրութեան հետքեր կը կրէ, և Տ․ սկզբնատառը ուրիշ սկզբնատառի մը վրայ զետեղուած կը թուի։ Մասնագէտ Պէռթիյեօն անգամ համոզում յայտնեց թէ Տ․ին վրայ ժանտաջուրով փորագրութիւն եղած է և ուրիշ սկզբնատառի մը վրայ գրուած է, բայց ենթադրեց թէ Տ․ին տակ ուրիշ Տ․ մը կը գտնուի։ Ինչպէս կարելի էր այս ժանտաջուրով փորագրութեան նպատակը յայտնել․ ինչպէս կարելի էր յայտարարել թէ այս վաւերագիրը 1894ին զինուորական ատեանին առջեւ հանուած չէր։ 1894ի զինուորական ատեանին առջեւ հանուած էր նաեւ նամակ մը, «Սա՛ վարնոց Տ․» բառերով։ Ռէննի զինուորական ատեանին առջեւ զօրավար Մէռսիէ մեծ կարեւորութիւն տուած էր այս թուղթին։ Այսօր ստոյգ է թէ Տ․ սկզբնատառը 1894էն ի վեր փոփոխութեան մը ենթարկուած էր, այսինքն վաւերաթուղթին վրայ գտնուած Ի․ն Տ․ եղած էր, Տրէյֆիւսը ամբաստանելու համար։ Ասիկա կ'ըլլար 1894ի Բարիզի դատավարութենէն վերջ։ Այս կեղծարարութիւնը ապացուցուած է թէ երկու ատենագրութիւններով, որոնք կը ցուցնեն թէ պատերազմական նախարարութեան մէջ գտնուած են վաւերաթուղթին պատճէնները, որոնց վրայ Ի․ն կը գտնուի, ոչ թէ Տ․։ Ասիկա ապացուցուած է Կիւպլէն և տ'Օթռիշ դիւանապետներուն, ինչպէս նաեւ հազարապետ Թառժէի խոստովանութիւններէն։ Այս կեղծարարութեան նպատակն էր Տրէյֆիւսի յանցապարտութեան համար նախապաշարում մը գոյացնել Ռէննի մէջ։

Ռէննի վճիռը բեկանելու իբրեւ երկրորդ ապացոյց մէջ կը բերուի ա՛յն թուղթը, որ սովորաբար «երկաթուղիի վաւերաթուղթ» կը կոչուի։ Աս ալ Բ․ (Բանիծարդի) կցորդին մէկ նամակն է Ա․ի Շվարցքօբէնի) ուղղուած, Մէջը ըսուած է․—«Ֆրանսայի ռազմագիտական երկաթուղիներուն կազմակերպութիւնը ձեռք անցուցի։» Այս տոմսակին անկիւնը գնդապետ Հանրիի ձեռքով գրուած է․— «Ապրիլ 1894» Տրէյֆիւսի ամբաստանիչներուն համար այս վաւերաթուղթը այնպիսի կարեւորութիւն մը ունէր որ Ռէննի մէջ Մէրսիէ յայտարարեց թէ 1894ին ասիկա կը գտնուէր Բարիզի զինուորական ատեանին գաղտնի թղթապանակին մէջ։ Վճռաբեկ ատեանին եղեռնադատ ճիւղը քննութիւն կատարելով ասկէց առաջ ապացուցուց Մէռսիէի այս յայտարարութեան անճշդութիւնը, որովհետեւ այդ վաւերաթուղթը չէ գտնուած Բարիզի զինուորական ատեանին առջեւ։ 1894ին գաղտնի տեղեկութեանց դիւանին սպաներէն և ոչ մին կը ճանչնար այսպիսի վաւերաթուղթ մը, որ 1897ին ալ տեղեկագրին մէջ չերեւցաւ, զոր գրած էր զօրավար Կօնս և որ սա՛ տիտղոսը կը կրէր․ —«Ցուցակ գաղտնի վաւերաթուղթերուն, որոնք կ'ապացուցանեն Տրէյֆիւսի յանցապարտութիւնը Բարիզի առաջին զինուորական ատեանին փորձառութենէն դուրս։» Այս վաւերաթուղթը չի գտնուիր նաեւ 1898ի ուրիշ երեք տեղեկագիրներու մէջ։ Հանրիի աւելցուցած թուականը կեղծիք է։ Այդ նամակը 1894 ապրիլին չի կրնար ըլլալ, այլ տարի մը վերջ պատերազմական նախարարութեան դիւանատան մէջ մտած է, ինչպէս Կօնսի մէկ տեղեկագրէն ալ կ'երեւի։ Այդ տեղեկագրին մէջ բացայայտ ըսուած է թէ այդ նամակը 1895 Մարտ 28ին մտած է Նախարարութեան դիւանատան մէջ, այսինքն ա՛յնպիսի ժամանակ մը երբ Տրէյֆիւս արդէն Սատանայ Կղզին կը գտնուէր։ Ուստի թուականը կեղծուած է, այդ վաւերաթուղթով Տրէյֆիւսը բեռնաւորելու համար։ Վճռաբեկ ատեանին նոր քննութեամբ ապացուցուեցաւ որ բուն թուականը քերուած է վաւերաթուղթին վրայէն։

Ռէննի վճիռը բեկանելու երրորդ փաստը Սպայակոյտին անդամներէն Պէյլի մէկ ծանօթագրութեան երեւան բերուիլն է Վճռաբեկ ատեանին կողմէ։ Ռէննի զինուորական ատեանին առջեւ Տրէյֆիւսի յանցապարտութեան իբրեւ ապացոյց բերուած էր մասնաւորապէս ծանուցագիր մը, որ, Շվարցկօբէնի ձեռքով գրուած, կը խօսի թնդանօթի վերաբերեալ խնդրոյ մը վրայ, և Տրէյֆիւսի ամբաստանիչները յայտարարած էին թէ այս վաւերաթուղթը պատերազմական նախարարութեան դիւանատունէն անյայտ եղած էր Տրէյֆիւսի հոն գտնուած միջոցին։ Բայց 1904 մարտ 12ին Սպայակոյտին առաջին դիւանին մէջ գտնուեցաւ Պէյլի այս ծանօթագրութիւնը թղթածրարի մը մէջ, որ սա՛ արձանագրութիւնը կը կրէր․— «Նախարարին ուղղուած տեղեկագիրներ, ծանօթագրութիւնք ընդհ․ Սպայակոյտին։» Մէռսիէ, Կօնս և Պուատէֆռ զօրավարները Ռէննի զինուորական ատեանին առջեւ այս ծանօթագրութեան անյայտացումը Տրէյֆիւսի յանցապարտութեան իբրեւ կանխավարկ [illegible] կարծիք մէջ բերած էր։ Եթէ սակայն Ռէննի զինուորական ատեանը այս վաւերաթուղթը իրեն առջեւը ունենար, դարձեալ պիտի չտարակուսէր Տրէյֆիւսի անմեղութեան վրայ, որովհետեւ ծանօթագրութենէն կ'երեւի որ Տրէյֆիւսը իբր թէ ամբաստանող այս ծանօթագրութիւնը 1895 դեկտ․ 28ին միայն հասած է Նախարարութեան գաղտնի տեղեկութեանց դիւանը, այսինքն Տրէյֆիւսի դատապարտուելէն տարի մը վերջ։

Այս դէպքերը միայն կը բաւեն, առանց ուրիշ բաներ քրքրելու, Տրէյֆիւսի անմեղութիւնը յայտնելու, և այս դէպքերը ա՛յն տեսակէն են որոնց համար կրնայ գործածուիլ դատավարութեանց 443 յօդուածը, որուն համեմատ Վճռաբեկ Ատեանը իրաւունք ունի բեկանել վճիռ մը և կատարեալ անպարտ արձակում վճռել, եթէ անոր բեկուելէն վերջ դատապարտեալին դէմ ուրիշ առարկութիւն մը չի մնար, ո՛չ յանցանք և ոչ ոճիր։ Վճռաբեկ Ատեանին քննութիւնը ապացուցուց թէ Տրէյֆիւսի դէմ ոչինչ կայ, ոչի՛նչ, ոչի՛նչ, ոչի՛նչ (Շարժումներ ամբողջ սրահին մէջ)։

Վճռագիրը յետոյ կը դառնայ Նշանաւոր ցուցակին, և կ'ըսէ թէ ցուցակը գրողը Էսթէրհազին է և գրողը Տրէյֆիւսը չի կրնար ըլլալ։ Վճռագիրը կը յիշատակէ գիտնականներուն կարծիքը, թէ Բազմարուեստեան վարժարանին շրջանաւարտ մը (ինչպէս էր Տրէյֆիւս) չէր կրնար երբեք գրած ըլլալ սա՛ խօսքը․ «Ես ռազմափորձի կ'երթամ», ա՛յնպիսի ֆրանսերէնով մը, որ սխալ է։ Ցուցակին ամբողջ լեզուն օտարահնչիւն է, և չի կրնար Տրէյֆիւսէն բղխած ըլլալ։ Վճռագիրը ցոյց կուտայ թէ Նշանաւոր մասնագէտ Պէռթիյեօն ի՛նչ կերպով կարծիք յայտնած էր, թէ Պէռթիյեօն իր քննութիւնը ցուցակին բնագրին վրայ կատարած չէր, և թէ անիկա արուեստական կերպով վերահաստատած է ցուցակը։ Ի վերջոյ կուգայ Վալսէն—Էսթէրհազիի խոստովանութիւնը, որ քանիցս յայտնած է թէ ցուցակը գրողը ինք էր։ Չի գիտցուիր թէ Ռէննի զինուորական ատեանը ինչպէս կրցաւ ենթադրել թէ ցուցակին մէջ Էսթէրհազիի կողմէ համրուած վաւերաթուղթերը Տրէյֆիւսի կողմէ ուրիշին մատնուած ըլլան, մինչդեռ անկարելի է ենթադրել որ Տրէյֆիւս ճանչցած ըլլայ այդ վաւերաթուղթերը։ Խիստ մանրամասնեալ քննութենէ մը վերջ, որով ի մասնաւորի ապացուցուեցաւ թէ Տրէյֆիւս մասնակցած չէ թնդանօթի փորձերուն Շալօնի դաշտին մէջ, մինչդեռ այդ փորձերուն ներկայ գտնուեցաւ Էսթէրհազի, Վճռաբեկ Ատեանը կուտայ հետեւեալ վճիռը․—

Նկատելով թէ Տրէյֆիւսի դէմ եղած ամբողջ ամբաստանութենէն ոչինչ կը մնայ, թէ չի մնար բան մը որ կարենայ Տրէյֆիւսը յանցաւոր երեւցնել ոճիրի մը կամ վատթար ընթացքի մը, Վճռաբեկ Ատեանը կը բեկանէ և առ ոչինչ կը գրէ Ռէննի զինուորական ատեանին վճիռը, որ տրուեցաւ մոլորութեամբ, և անիրաւ և անարդարանալի եղանակաւ։

Վճռաբեկ Ատեանը իմացած է որ Տրէյֆիւս իրեն դէմ եղած անիրաւութեան համար դրամական հատուցում չի բաղձար, և բացէ ի բաց հրաժարած է անկէց։ Վճռաբեկ ատեանը կը հրամայէ որ այս Վճիռը Բարիզի և Ռէննի պատերուն վրայ փակցուի, Պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուի, ք Տրէյֆիւսի ընտրած հինգ օրաթերթերուն մէջ հրատարակուի։ Բաց աստի, կ'արտօնուի Տրէյֆիւս, որ, եթէ ուզէ, կրնայ պահանջել որ այս վճիռը Բարիզի և գաւառի յիսուն թերթերուն մէջ հրատարակուի պետական գանձին ծախքով, ո՛ր թերթերուն մէջ որ ուզէ։ Այս վճռագիրը պիտի արձանագրուի նաեւ Ռէննի զինուորական ատեանին տումարին մէջ։

Ընթերցումէն վերջ ծափաձայն աղմուկ մը թնդացուց ամբողջ սրահը։ Հարիւրապետ Տրէյֆիւսի եղբայր Մաթիէօ Տրէյֆիւս սրտագին համակրութեան ցոյցերու առարկայ եղաւ մասնաւորապէս։

Անպարտ արձակումէն վերջ

Երեսփ․ Ժողովին մէջ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ։ Վճռաբեկ Ատեանին վճիռը անակնկալ մը չէր։ Ընդհանուր գոհունակութիւն առաջ բերաւ որ այս խնդիրը վերջապէս դատական եղանակաւ փակուեցաւ։ Վերջին անգամ ըլլալով հիմա Տրէյֆիւսի գործը քաղաքական հանգամանք մը պիտի ստանայ, վիճաբանութեան ենթարկուելով Երեսփ․ Ժողովին մէջ։

Նախարարներուն մէջ բարձրագոյն դատարանին վճիռին հետեւանօք ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ միաձայնութիւն չկայ։ Տրէյֆիւս վերահաստատուած է, և անարդար հին վճիռին հետեւանքները միայն կը մնայ լուծել։ Դեր գնդապետ Բիքառ, որ բանակէն վտարուած էր, իբրեւ կեղծարար, դարձեալ բանակին մէջ պիտի հաստատուի։ Այս կէտին վրայ բոլոր նախարարները միաբան են։

Այս իրիկուն ժամը 10ին Նախարարաց Խորհուրդ պիտի գումարուի։ Երեսփ․ Ժողովին ներկայացնելու համար օրէնք մը պիտի խմբագրուի, որ անմիջապէս պիտի վիճաբանուի, որովհետեւ մէկ օրէն ամառնային արձակուրդը կը սկսի։ Օրէնքը կը տրամադրէ նախ Տրէյֆիւսի վերահաստատութիւնը բանակին մէջ իբրեւ հազարապետ, այսինքն ա՛յն աստիճանով, որ իրեն կը վիճակի տարէցութեան իրաւունքով։ Ասոր համար օրէնք մը պէտք է, որովհետեւ սպայակոյտի անդամները չեն կրնար աւելի բարձր աստիճանի մը հասնիլ, եթէ երկու տարի գործօն ծառայութիւն չեն ըրած։ Տրէյֆիւս Սատանայ կղզին ըլլալով այսօրինական ծառայութիւնը չէր կրցած կատարել բանակին մէջ։ Բայց իր անմեղութիւնը փաստ մըն է, որով գործօն երկամեայ ծառայութիւնը լրացուցած պիտի համարուի։

Բիքառը բանակին մէջ վերահաստատելու համար ալ օրէնք մը պէտք է Երեսփ․ Ժողովին կողմէ, որովհետեւ բաւ է որ անգամ մը քննիչ մարմին մը զինքը իբրեւ յանցաւոր դադրեցուցած էր։ Երեսփ․ Ժողովը իր նո՛ր օրէնքով պիտի բեկանէ քննիչ մարմինին վճիռը, և Բիքառը զօրավար պիտի անուանէ, դարձեալ տարէցութեան իրաւունքով։ Բիքառի երբեմն ստորադաս մարդիկը այսօր զօրավարութեան աստիճան ունին։ Բիքառ և Տրէյֆիւս Պատուոյ Լէգէոն կը ստանան, Բիքառ սպայութեան, միւսը՝ ասպետութեան։

Բոլոր այս կարգադրութեանց վրայ Նախարարաց Խորհուրդին անդամները միաբան են։ Բայց կարծիքի մեծ տարբերութիւններ կան իրենց մէջ սա կէտին վրայ թէ ի՛նչ ընթացք պէտք է բռնել այն կեղծարար սպաներուն հանդէպ՝ որոնք այսօր գործօն ծառայութեան մէջ, ինչպէս զօրավար Ռօժէ, հազարապետ Լօթի, գնդապետ Պէռթէն, հազարապետ Ֆիւնկ, հարիւրապետ Մառշալ, հարիւրապետ Ֆռանսուա և գնդապետ Ռոլէն։ Ընդամէնը տասներկուք են։ Բաց աստի, ի՛նչ պէտք է ընել Պուատէֆռ, Կօնս, Մէռսիէ և միւս վտանգուած զօրավարները, որոնց անունները Պատուոյ Լէգէոնի ցանկին մէջ կան։ Նախարարաց Խորհուրդը նախ պէտք է միաբանի կեղծարար սպաները պատժելու այս հարցին վրայ։ Քլէմանսօ և Պռիան ամենախիստ պատիժներու կողմն են, ընդհակառակն չափաւոր ընթացք մը կը ջատագովեն պատերազ-

մական Նախարար Էթիէն, ելմտական նախարար Բուանքառէ, իսկ Պառթու և Լէյկ նախարարները ա՛յն կարծիքէն են թէ ընդհանուր ներումը անկարելի կ'ընէ յանցաւոր սպաներուն պատժուիլը։ Այս իրիկուն նախարարները պիտի խորհրդակցին բոլոր այս խնդիրներուն վրայ։

Պատիւ Էմիլ Զոլայի

Ընկերվարական Պըլթօն պիտի առաջարկէ Երեսփ. ժողովին մէջ Էմիլ Զոլայի մարմինը Բանթէոն առաջնորդել։

Ալֆրէտ Տրէյֆիւս իր անպարտ արձակման վրայ

Ալֆրէտ Տրէյֆիւս Մալէռպ Պուլվառին վրայ իր բնակարանին մէջ ընդունեց Վճռաբեկ Ատեանին վճիռը, որ իրեն կը վերադարձնէր իր պատիւը և իր զինուորական դիրքը։ Տրէյֆիւս չատ յուզուեցաւ։ Շատ բարեկամներ գացին շնորհաւորել զինքը։ Տրէյֆիւս ըսաւ.— «Փորձութիւնս երկար և սաստիկ եղաւ։ Վերջին հանգոյցը, Վճռաբեկ Ատեանին դատավարութիւնը, անվերջանալի թուեցաւ ինծի։ Բայց երջանիկ եմ որ իմ իրաւունքս և իմ պատիւս ինծի վերադարձուեցան։ Վիչտերս իրենց վախճանին հասան։»

⁂ Վճիռին հրատարակութենէն երկու ժամ վերջ Վէնսանի թնդանօթաձիգ պահապան զօրագունդին մէջ Տրէյֆիւս իբրեւ հարիւրապետ անուանուեցաւ մեծ հանդէսով։

ՔՐՈՆԻԿ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Ազգ. Տօնին առթիւ կ'ըսէ Սթանպուլ Պատր. փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպ. Ճէվահիրճեան և գործակատար Արիս էֆ. շնորհաւորական այցելութիւն տուին դեսպան Մ. Քոնսթանի, յանուն Ս. Պատրիարքին։

ԿՏԱԿ ՄԸ.— Սահակեան անունով Տիարպէքիրցի Հայ-բողոքական մը աակից առաջ Ամերիկեան Պորտի պատկառելի գումար մը կտակած էր, որպէս զի անով հիւանդանոց մը հիմնուի Տիարպէքիրի մէջ։ Ամերիկեան Պորտը մտադիր է կ'ըսուի, այդ գործը Տր. Ուըրթ անուն անձի մը յանձնել, որ Էմըրսթ Գոլէճի մէջ ուսում առած, Նիւ Եորքի Քոլըմպիա Համալսարանին մէջ բժշկութիւն ուսած եւ Երիցականներու հիւանդանոցին մէջ պաշտօնավարած է, երբեմն ալ իբրեւ վիրաբոյժ։ Ժամանակ մը մայրերու հիւանդանոցին մէջ պիտի մնայ և աչքի ու մորթի հիւանդութիւններ ուսումնասիրելէ ետեւ իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։ Դեռ 27 տարեկան է։

ԵԷՅԼԻ համալսարանի ուսանողներէն Յարութիւն էֆ. Տատուրեան ներկայ տարւոյ ամավերջի հանդէսին մէջ փիլիսոփայութեան վարդապետի տիտղոսը ընդունած է։ Նախորդ տարի ելեկտրական ճարտարագէտի վկայական ու անցեալ տարի ևս Ուսուցիչ Արուեստից աստիճան ստացած էր։

«ԱԻԵՏԱԲԵՐ»Ի խմբագիր տոքթ. Պարնըմ Վան մեկնեցաւ։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Երէկ ժամը 7ին Պէրպէրեան վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ աշակերտաց արտասանութեան և ընթացաւարտներու աւարտական ճառերուն ընթերցման հանդէսը խուռն բազմութեան մը ներկայութեան։

Հանդէսը սկսաւ Համիտիյէ քայլերգով, որուն ներկայք ունկնդրեցին յոտնկայս։ Ցետոյ աշակերտները միաբերան երգեցին «երգ դպրոցին»ը։

Արտասանութիւնները սկսան։ Առաջին անգամ երախաներու դասարանէն Պ. Նուրհան Պէրպէրեան արտասանեց «մրջիւնի մը ճամբորդութիւնը»։ Ընթացաւարտներէն Պ. Դաւիթ Տ. Բառնաբասեան իր աւարտական ճառը կարդաց, որ «բարոյականի դրութիւնք» վերնագրին տակ ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մըն էր։ Երգ մը երգուեցաւ Պ. Շահան Պէրպէրեանի առաջնորդութեամբ, և երախաներու դասարանէն Պ. Մի՛րան Մէրտինեան «լոյս աւելի լոյս» վերնագրով Կէօթէի բանաստեղծական մէկ կտորը արտասանեց, ուրկէ ետք կրտսերներու դասարանէն Պ. Պէտէճեան «Թագտիսը նիյմէթ» Վեհ. Սուլթանին ձօնեալ ուղերձ մը արտասանեց։ Ընթացաւարտներէն Պ. Մկրտիչ Տէվլէթեան իր աւարտական ճառը կարդաց Թուրքերէն լեզուաւ, Մէտէնիյէթ, որուն մէջ աշակերտը նախնական դարերէն սկսեալ աշխարհի քաղաքակրթութիւնը և անոր կրած փոփոխութիւնները կը պարզէր։ Կրտսերներէն Գրիգոր Մալեէմէզեան և

բամ Կեսարեան «Կէօթէ»ին գերմաներէն մէկ բանաստեղծութիւնը ըսաւ որ գնահատուեցաւ ներկաներէն և Պ. Տիրան Կիւրճեանի Կոնքուռներէն ֆրանսերէն լեզուաւ ըրած արտասանութիւնը հաճոյքով ունկնդրուեցաւ, մանաւանդ որ... հայերէնի թարգմանուած չէր։ Պ. Շահան Պէրպէրեան իր աւարտական ճառը կարդաց ֆրանսերէն Պ. Յակոբ Քէչիշեան Բրեապաթը Պէտէնիյէ վերնագրով թրքերէն ճառ մը խօսեցաւ ուր ի վեր հանեց մարմնամարզին կարեւորութիւնը։

Պ. Վահան Իսպիրեան կարդաց իր աւարտական ճառը Անգլ. լեզուով. յաջորդաբար իրենց աւարտական ճառերը կարդացին երգերու ընդմիջումով, Պ. Ներսէս Մալխասեան «Երաժշտութիւնն ի Գերմանիա» գերմաներէն, Պ. Գարեգին Ամատեան. «Գիտութիւնք և դպրութիւնք» Օսմ. լեզուաւ, Պ. Տիրան Թաշճեան «Ֆիզիքական բարոյականութիւն» ֆրանսերէն, Պ. Թորգոմ Մուրթաֆեան «Բնութիւնը» Հայերէն, Պ. Օննիկ Գոճապըյըգեան «Գերմանացի հայագէտները» Հայերէն։

Հուսկ յետոյ իր աւարտական ճառը կարդաց վարժարանին այս տարուան ամէնէն փայլուն չրջանաւարտը Պ. Տէվլէթ Գէորգեան, նիւթ ունենալով Գրականութեան դիրը։ Հանդէսը փակուեցաւ Նախագահ Վեհապետեան Սրբազանի պահպանիչով և ներկայք իրենց շնորհաւորութիւնը կրկին և կրկին յայտնելէ վերջ Պէրպէրեան էֆ.ի մեկնեցան։

⁂ Առաւօտուն վարժարանին պարտէզին մէջ տեղի ունեցան մարմնամարզի փորձերը, որոնց մէջ մասնաւորապէս յաջող հանդիսացան Պ. Պ. Յակոբ Քէչիշեան, Թորգոմ Մուրթաֆեան, Նուրհան Պէրպէրեան, Արամ Կեսարեան, Տիրան Թաշճեան, Թորգոմ Զաքըրեան են...

ԲԵՐԱՅԻ ԷՍԱԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Ընտրեալ ու հոծ բազմութիւն մը Բերայի երկու սեռէ ազգայիններու փութացած էին ներկայ գտնուիլ Շա. օր Էսաեան վարժարանի ամավերջի հանդէսին, և, հակառակ տիրող անտանելի տաքին, չորս հարիւրի մօտ հանդիսականները որոնք գրեթէ իրարու քով կծկտած էին տեղի անձկութեան պատճառաւ, համբերութեամբ կ'սպասէին հանդէսին բացման։

Եւ ահա աշակերտները գոռ ու բամբ ձայնով սկսան երգել Համիտիյէ քայլերգը։ Բոլոր սրահը ոտքի վրայ է, ներկաները ձեռքերնին գոգաւորած, կ'սպասեն վերջին խաղերուն ծափելու համար. վայրկեան մը վերջ սրահը կը թնդայ գոռ ծափահարութիւնով մը։ Հանդէսը բացուած էր ճիշդ ժամը 2½ին։

Նախագահութեան պատուոյ աթոռը բազմած էր Տ. Հմայեակ Սրբազան, որուն աջ կողմը նստած էին վարդապետներ և Բերայի քահանայից դասը։ Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Վսեմ. Ռոպէր էֆ. Եաղըճեան, Միքայէլ էֆ. Կիւլլապեան Յովսէփ էֆ. Եուսուֆեան, Տոքթ. Գազանճեան, Տիկ. Սիրանոյշ և օրիորդը, Օր. Մէրատէս Ռոպէռ, Հրանտ էֆ. Ասատուր, Ս. էֆ. Կուրտիկեան, Պ. էֆ. Կարապետեան են..։

Ընդհանուր լռութեան մէջ առաջ անցաւ Բերայի վարժարաններուն ընդհ. Տնօրէն Գ. էֆ. Մարգարեան կարդաց իր «Տարեկան տեղեկագիրը» կամ համարատուութիւն»ը, ուսկից կը հասկցուի որ Բերայի չորս վարժարաններու (Էսաեան, Նարեկեան, Արշակունեան և Լուսաւորչեան) երկսեռ աշակերտաց համագումարն է 850 հոգի, սա՛ բաժանումներով. Էսաեան երկսեռ՝ 500, Նարեկեան 150, Արշակունեան 150, Լուսաւորչեան 50։ Այս 150 աշակերտաց կը դասախօսեն չուրջ 40 երկսեռ ուսուցիչներ՝ «որոնցմէ չատերը իրենց ճիւղերուն մէջ մէյմէկ մասնագէտներ են»։ Տեղեկագրին մէջ Մարգարեան էֆ. կը խոստովանի որ իր վարած վարժարանները տիպար ու անթերի հաստատութիւններ չեն, բայց, կը յաւելու, դպրոցական բարեկարգութիւնները մէկ օրէն միւսը չեն ըլլար, մանաւանդ Բերայի համար, ի նկատ առնելով անոր բացառիկ դիրքը մայրաքաղաքիս բոլոր վարժարաններուն բաղդատմամբ՝ բարոյական զանազան տեսակէտներով, որոնք մեծապէս կը դժուարացնեն աղոց կրթութեան ու դաստիարակութեան անսայթաք ընթացքովը։

Տեղեկագիրը իր չարունակութեան մէջ յիշեց նաեւ Բերայի Թաղ. Խորհուրդին ունեցած խնամքը աղքատիկ [illegible]

առարկայ դարձուցած է վարժարանները։ Էսաեան վարժարանը այս տարի աղջկանց Լրացուցիչ դասընթացքէն «որ կ'երպով մը մեր աղջկանց վարժապետանոցը կրնայ համարուիլ» (միչտ ըստ Տեղեկագրին) կ'ընծայէ 8 չրջանաւարտուհիներ, որոնք են իրենց մականունին այբուբենական կարգովը։ Օրք. Տիրուհի Ազարեան, Նուարդ Գասպարեան, Մառի Գըպըրըլեան, Նուարդ Դասապէթեան, Հայկուհի Հանէսեան, Էլիզ Մէհտէրեան, Հայկանոյշ Յակոբեան և Սաթենիկ Վարդանեան։ Ասոնցմէ Օր. Ազարեան առաջին հանդիսացած է և տրդէն պաշտօնի կոչուած է Էսաեան վարժարանին մէջ, իսկ երկրորդ հանդիսացած է Օր. Ս. Վարդանեան։ Ասով իր վեց տարուան գոյութեան միջոցին աղջկան ընծայած կ'ըլլայ ընդամէնը 25 չրջանաւարտուհիներ։ Իսկ Լրացուցիչի Ա. դասարանի երեք աշակերտուհիք եւ՝ Օրք. Շուշան Պօչնագեան, Արմենուհի Թորոսեան և Վիրգինէ Յովհաննէսեան չրջանաւարտ կ'ըլլան, նկատելով որ երեք հոգիներու համար զատ դասարան կազմել անտեղի է։

Իսկ Էսաեան վարժարանը կուտայ 19 երկսեռ չրջանաւարտներ, որոնց 8ը մանչ և 11ը աղջիկ։ Ասոնք են. Պրք. Զարեհ Ստեփանեան, Փայլակ Գուլանճեան, Ներսէս Սանտալճեան, Աիրայր Շալճեան, Վահրամ Գէորգեան, Կարապետ Գպըլեան, Անդրանիկ Գափամաճեան և Մկրտիչ Պօյաճեան։ Իսկ չրջանաւարտուհիներն են՝ Օրք. Արաքսի Տ. Ներսէսեան, Արշալոյս Տուլբէնց, Ազաւնի Սարգիսեան, Եւգինէ Պէրպէրեան, Հայկանոյշ Աբրահամեան, Մառի Գաբրիելեան, Հռիփսիմէ Ջէլիկեան, Մառի Վարդանեան, Պերճուհի Կարապետեան, Սիրանոյշ Դանիէլեան և Վեհանոյշ Գպըլեան։

Տեղեկագիրը կ'աւարտի սա օպտակար թելադրութեամբ,

«Եւ քանի որ մայրաքաղաքիս Ազգ. վարժարանաց մէջ, այսօր Բերայի Էսաեանն է միայն որ ունի աղջկանց համար Լրացուցիչ դասընթացքներ և ինչպէս ըսի, Թաղը այդ նպատակաւ նիւթական բացառիկ զոհողութիւն մը յանձն առած է, փափաքելի է որ մայրաքաղաքիս ուրիշ Թաղերու չրջանաւարտուհիներն ալ փափաքողներ ըլլան հետեւիլ այս երկու դասընթացքներուն, ինչպէս է Կեդր. վարժարանը՝ չրջանաւարտ աշակերտներու համար։ Մանաւանդ որ Պատ. Թաղ. Խորհուրդը այս նպատակաւ դիմում ընողներէն որ և է նիւթական փոխարինութիւն չպահանջելէ զատ՝ երթեւեկութեան մասին ալ մինչեւ ցարդ տուած է և պատրաստ է տալ ամէն տեսակ դիւրութիւն։»

Տեղեկագրին յաջորդեց Պ. Ա. Սիսլեանի կողմէ արտասանուած Թուրքերէն ճառ մը, որ կը վերջանայ ջերմ բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Կայսեր Արեւշատութեան համար՝ ջերմագին ծափերու մէջ։ Օր. Պօչնակեան դաշնակի վրայ կտոր մը զարկաւ, որուն յաջորդեց մանչերու մրցանակաբաշխութիւնը։ Վարժարանին դաշնակի ուսուցչուհին՝ Օր. Պէնտա, և վարժարանին ջութակահար Պ. Պաւոն ընկերակցութեամբ զարկին ՍէՆ տը պալէ կտորը, որ չատ գնահատուեցաւ։ Ֆրանսերէն ոտանաւոր մը արտասանեց Օր. Գաբրիելեան որմէ ետք երկու փոքրիկներ օր. Գարամանեան և Գոռանեան արտասանեցին վարժարանին հայերէնի ուսուցչուհի Տիկին Սիպիլի գրած մէկ սիրուն մենախօսութիւնը։ Օր. Աբրահամեանի և Պօչնակեանի կողմէ դաշնակի վրայ նուագէ մը ետք Օր. Էլիզ Մէհտէրեան հրաժեշտի գեղեցիկ ոտանաւոր մը ըսաւ և անկէց ետք փոքրիկն Եւգինէ Մէհտէրեան խիստ բնական և արուեստագէտի ճշմարիտ ձեւերով արտասանեց ՌէՏաքէՐրը մենախօսութիւնը, բուռն ծափեր խլելով։

Ցետոյ կատարուեցաւ նաև աղջկանց մրցանակաբաշխութիւնը։ Երկսեռ աշակերտաց մէջէն առաջին և երկրորդ հանդիսացողներուն ինչպէս նաև փոխան պատուատոմսի ՝մրցանակներ տրուեցան։

Ե. Դասարանէն Օր. Սաթենէ Թէքէեան խիստ նուրբ ու ճարտարօրէն գործած իր ձեռակերտ մէկ թաշկինակը նուիրեց Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Վսեմ. Ռոպէր էֆ. Եաղըճեանի, ի նշան երախտագիտութեան։ Ն. Վսեմութիւն խիստ գոհ իրեն մատուցուած այս փոքրիկ այլ իրեն համար մեծարժէք նուէրէն, շնորհակալութիւն յայտնեց Օր. նուիրատուին՝ խրախուսելով նաև զինքը, ալ աւելի ճաչակաւոր ու գեղակերտ ձեռագործներ արտադրելու։

Հուսկ ապա ոտք ելաւ Բերայի Քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան և օրուան հանդէսին յարմար հակիրճ տեսութենէ մը և գեղեցիկ խրատականէ մը ետք ուղղուած չրջանաւարտներուն և [illegible]

Ամէնէն աւելի աչքի կը զարնէին մետաքսի վրայ չինուած ջրաներկ նկարները։

Սրահին պատերը զարդարուած էին Օրք. Մառի Գպըրլեանի Էլիզ Մէհտէրեանի, Շուշան Պօչնակեանի, Հայկուհի Հանէսեանի Նուարդ Շաքարեանի, Արաքսի Տ. Ներսէսեանի, Լուսանոյշ Պօյաճեանի կողմէ չինուած իւղանկարներ, որոնք բաւական յաջող էին և ցոյց կուտային թէ այդ դասը արդիւնաւոր եղած է վարժարանին մէջ։

Ներկայք մեկնեցան իրենց ջերմ շնորհաւորութիւնները յայտնելով վարժարանին Տնօրէնութեան, պաշտօնէից, ինչպէս նաև աղջկանց ընդհ. դաստիարակուհի Տիկ. Լուիզ Ղազարոսեանի, և իր պաշտօնակիցներուն։

ՌԷՍՄԻ

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Ճէզաիրը Պահրը Սէֆիտ վիլայէթի սախըլընտէ Բաբիոթ գազասը գայմագամըղը՝ Միրլէֆթէ գայմագամը սապըգը բիֆալյու Միհրան Պօյաճեան էֆէնտիյէ թէֆվիզ պույուրուլմըչ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՅՈՒԼԻՍ 14Ի ՏՕՆԸ.— Շաբաթ օր, եւրոպական յուլիս 14, Ֆրանսացիներու Ազգ. Տօնը մեծահանդէս կատարուեցաւ նաև Պոլսոյ մէջ։ Նոյն օրը զրօշազարդուած էր օսմ. պահականոցը որ ցորեկին թնդանօթի 21 հարուածներ արձակեց։ Դրօշազարդուած էին նաև բոլոր պահականաւերը, ֆրանսական նաւերը և հաստատութիւնները։ Առտուն մեծ ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ Բերայի ֆրանսական դեսպանատան մէջ։ Պոլսոյ ֆրանսական և զուիցերիական գաղութին ներկայացուցիչները արդէն լեցուցած էին մեծ դահլիճը, երբ դեսպան Մ. Քոնսթան չրջապատուած իր պաշտօնատարներէն ամէնքն ալ մեծ համազգեստով, մտաւ սրահ։ Ներկայ էին դեսպանատան խորհրդական Մ. Պօմ, Ա. Թարգման Մ. Բուէ, Բ. Թարգման Մ. Լըտու, զինուորական կցորդ հրամատար Տըլօն, կցորդ Մ. Բու, հիւպատոս Մ. Սէլիէռ, Վօրուռ և Մուէր ֆրանս. պահականաւերուն հրամատարները Մ. Կրասէ և Մ. Շօրաս. ֆրանսական հիւանդանոցին վերաքուժապետ տոքթ. Տըլաքօմպ, երկրորդ վիրաբոյժ տոքթ. Մալխասեան, դեր-հիւպատոս Մ. Քլէմօն Սիմօն, տոքթ. Միրապէլ են..։ Երբ դեսպանը սրահ մտաւ, գաղութին երկու երեսփոխանները Մ. Շրիմբ և Մ. Օքթավ Ժիռօ առաջ անցան և Մ. Շրիմբ կարճ բանախօսութիւն մը արտասանեց, ուր Ազգ. Տօնին իրենց համար ունեցած քաղցր առնչութիւնը չնչեց, ցաւ յայտնեց անցեալ տարեչրջանին տխուր մէկ պարագային՝ դեսպանուհիին մահուան առթիւ և խնդրեց դեսպանէն որ Պոլսոյ գաղութին մաղթանքները հաղորդէ Հանրապետութեան Նախագահին՝ ֆրանսական մայր-հայրենիքին մեծութեան և բարգաւաճութեանը համար։ Մ. Քոնսթան խօսք առնելով յարեց. «Ութերորդ անգամն է այսօր որ ձեզի հետ կը տօնեմ յուլիս 14ի հանդէսը և ասիկա առանց յուզումի չէ։» Դեսպանը յետոյ պատմեց կարճ հէքեաթ մը, որմէ անդրադարձաւ այն սրտագրաւ համակրութեան որուն առարկայ եղաւ իր աքսորագին օրերուն մէջ Պոլսոյ գաղութին կողմէ և յարեց թէ չպիտի մոռնայ յաւէտ այդ բարութիւնը։ Այս պահուն դեսպանին աչքերը թրջեցան։ Մ. Քոնսթան յետոյ ներկաները հրաւիրեց ճոխ չքասեղանի մը ուր բաժակ պարպեց Վեհ. Սուլթանին համար և յետոյ Նախագահ Մ. Ֆալիէրի համար։ Ընդունելութիւնը տեւեց մինչեւ կէս օր և դեսպանը հեռագիր մը ուղղեց Մ. Ֆալիէրի, Պոլսոյ գաղութին մաղթանքները և զգացումները յայտնող։

⁂ Վեհ. Սուլթանին կողմէ Անձնապահ Սպայակոյտին պետ Ապտուլլահ փաչա և դեսպանական հիւրամեծար Կալիպ պէյ Բերայի ֆրանսական դեսպանատունը երթալով շնորհաւորեցին դեսպանը, Ազգ. տօնին առթիւ։ Բ. Դրան կողմէ Սէֆա և Սաատէտտին պէյերը շնորհաւորական այցելութիւն տուին դեսպանին։

⁂ Պապական նուիրակի փոխանորդ Տ. Պորկօմանէրօ, Յունաց և Հայ-Հռոմէականներու Պատրիարքարաններէն պատուիրակներ, Էկզարքին փոխանորդը և Մելքիտներու Պատր. փոխանորդին կողմէ եկեղեցական մը շնորհաւորական այցելութիւն տուին դեսպանին։ Օտար դեսպանները և գործակատարները դեսպանատուն երթալով իրենց այցետոմսը թողուցին։ [illegible]

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանոյց թէ պաշտօնեաներու կողմէ տրուած հրաժարագիրները իրենց անձնական գործերուն վերաբերեալ ըլլալով, ենթակայ են արձանագրութեան տուրքի։

⁂ Արձանագրութեան տուրքէ (qայեth) վերծ են աղերսագրի ձեւ այն ծանուցագիրները, զորս Գործակալութիւնները կուտան մարքայի և թիւի փոփոխութեանց և բրանտի ապրանքներու գնահատմանը համար։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՄԸ պիտի հաստատուի Պոլսոյ Արհեստից վարժարանին և Տար-իւլ-Խայրի մէջ։ Այդ ճիւղին չրջանաւարտները պարտաւորիչ կերպով 5 տարի պիտի ծառայեն Հիճազի երկաթուղիին։

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԻՆ Ա. Սենեկապետ Հաճի Ալի փաչա որ հիւանդ էր կատարելապէս ապաքինեցաւ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏԱՆ վիճակահանութեան Բ. Թիւաժը տեղի ունեցաւ չաբաթ օր Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնարանին մէջ։ Պարգեւ չահող թիւերուն ցանկը կը հրատարակենք մեր 4րդ էջին մէջ։ Վիճակահանութիւնը չարունակուեցաւ երէկ և պիտի չարունակուի նաև օր եւս։ 500,000 ղրչ.ի մեծ պարգեւը չահած է 47,393 թիւը որ ղրկուած է Զոր դաւառը։ 250,000 ղրչ.ի Բ. պարգեւը չահած է 137,670 թիւը, որուն կէսը Պոլսոյ մէջ ծախուած է և կէսը Այտընի Կերասոս գիւղաքաղաքին մէջ։ 125,000 ղրչ.ի պարգեւը 122,782 թիւ կէս-տոմսակը չահած է, որուն կէսը Պոլիս և կէսը Պիզա կը գտնուին։ 50,000 ղրչ.ի պարգեւը չահած է 1772 թիւը որ Զօրլու ղրկուած է։ 25,000 ղրչ.ը չահած է Պոլսոյ մէջ 16,225 թիւը։ 10,000ական ղրչ. չահած են 24,011 թիւը՝ Իզմիրի մէջ, 42,898՝ Տիարպէքիրի մէջ, 39,281՝ Մէնթէչէի մէջ, 163,256 և 122,997 թիւերը կէս առ կէս Պոլսոյ և Գարթալի ու Գըրքքիլիսէի մէջ։

⁂ Այս վիճակահանութեան առաջին Թիւաժէն 479,000 ղրուչի զուտ չահ մը մնացած է գաղթականներու պատսպարման յանձնաժողովին։

⁂ Երկրորդ պարգեւին՝ 250,000 ղրուչին կէսը Խամայիլ կայս. չոգենաւին չարխճի հարիւրապետ Մէհմէտ էֆէնտի չահած ըլլալով, նոյն գումարը երէկ գանձեց Երկրագործական Պանքայէն։

ՔԱՂԱՔ. ԲԺՇԿ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ մէջ անդամազննական սրահ մը պիտի հաստատուի։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ կողմէ պատրաստուած վաճառքներու, կենդանիներու և գոյքերու փոխադրութեան նոր սակացոյցը վաւերացուեցաւ Հանրօգուտ չինութեանց նախարարութենէն։

ՇՈՒԷՏԱԿԱՆ դեսպան Պ. Բամէլ չաբաթ օր մեկնեցաւ Պոլսէն արձակուրդով։

ՄԻՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Պետական Խորհուրդը կը չարունակէ իր խորհրդակցութիւնները միսի խնդիրին վրայ։ Անցեալ օր Քաղաքապետութեան ներկայացան քանի մը հոգի, որոնք առաջարկեցին Պոլսոյ զանազան կողմերը սէրկի բանալով, մսավաճառներուն ծախած գինէն վար գինով միս ծախել։ Քաղաքապետութիւնը արտօնեց զանոնք։

⁂ Յունիս 24էն մինչեւ 30 Ֆէրիգիւղի և Օքմէյտանի մէջ ծախուած են 5715 ոչխար, քըվըրճըքին հատը 125, մարիայինը 100 և գառնուկինը 55 ղրչ.էն։ Շաբաթ օր Տրապիզոնէ 2700 ոչխար բերուեցան Պոլիս։ Իգտամ կ'իմանայ թէ այսօրուընէ կամ վաղուընէ սկսեալ Քարամանի միսը 5 ղրչէի պիտի ծախուի օխան։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Սմյուռնի մէջ ցարդ հաստատուած գաղթականներէն զատ, զետեղուելիք կան 2123 անուոր, այսինքն 6964 հոգի։

ՅՈՅՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Սինոդը Տրապիզոնի մետրապոլիտ անուանեց Կոնիցայի մետրապոլիտ Տ. Քոնսթանթինը։ Նորընտիրը Սինոդական է, ընդ Պրուսացի և չրջանաւարտ Հալքիի աստուածաբանական վարժարանէն։

⁂ Յունաց Պատրիարքարանը «Համիտիյէ» անուն մրցանակ մը հաստատած էր Թուրքերէն լեզուին մէջ լաւագոյն հանդիսացող ուսանողներուն տրուելու համար։ Այս մրցանակները՝ 15 և 10 ոսկի, չահեցան 12 մասնակցողներուն մէջէն Զողրաֆոս Վոսքիատի և Խարալամպօ Սֆոյիտի։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վերատեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ գարնան եղանակին առթիւ Էրէնքէօյէ մինչեւ Սէլէմտաղի և չրջակայքը հաստատուած չըրջուն թղթատարութիւնը Յուլիս 1էն սկսեալ ջնջուած է, գիւղագնացներուն վերադարձին պատճառաւ։

ԷՏԻՐՆԷԷՆ կը գրեն թէ Կեդր. հիւանդանոցին վիրաբոյժ հազարապետ Սաթին էֆէնտի գործողութիւն մը կա- [illegible]

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽԱՐԴԱԽՈՒԱԾ ՉԷՔԵՐ.— Նախընթաց օր Ճէմիլ անուն մէկը ձեռքը 130 ոսկինոց փոխանակագիր մը, ներկայացաւ Օսմ. Պանքան և փոխարժէքը գանձել ուզեց։ Պաշտօնեաները պատասխանեցին թէ դեռ հրահանգ մը չեն ստացած այդ փոխգրին վճարման մասին։ Ճէմիլ դուրս ելաւ, և ոստիկան մը որ կը հետապնդէր զայն ձերբակալեց։ Ասոր ընկերներէն Մէհմէտ և Սեդրակ եւս Ղալաթիոյ գինետուններէն ձերբակալուելով ղրկուեցան Պէչիկթաչի ոստիկանատունը։ Ցայտնի չէ թէ այս փոխգիրը կե՞ղծ էր թէ ուրիշէ մը գողցուած. այս մասին քննութիւն կը կատարուի, կ'ըսէ Իգտամ։ Մինչ Թէրճիմանը Հագիգաթ կը գրէ թէ անոնց վրայէն ուրիչ մէկ քանի փոխգիր և չէքեր ալ գտնուեցան և քննութեամբ հաստատուեցաւ թէ Ճէմիլ, Մէհմէտ և Սեդրակ, կերպով մը ձեռք անցուցած են Պոլսոյ վաճառականներէն ոմանց անունով Եւրոպայէն եկած չէքերն ու փոխգիրները և նոյն անունով բաւական դրամ գանձած են Օսմ. Պանքայէն։

ՄԵԾ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Սէլանիկի մէջ նոր մեծ սնանկութիւն մը տեղի ունեցաւ, որուն հետեւանքները կրնան անհնարին ըլլալ նոյն տեղի հրապարակին. Երկրորդ կամ երրորդ կարգի սեղանաւորական հաստատութիւն մը, որ Սակարանի գործառնութեանց մէջ բռնուած էր, սնանկացաւ։ Կ'ըսուի թէ պարտքը 10,000 օսմ. ոսկի է։ Այդ մասին դեռ որոշ մանրամասնութիւններ չկան։ Ցունաստանի Էնտիսթրիէլ պանքան 700 ոսկի կը պահանջէ, Պանք տ'Օրիան՝ 250 և Սէլանիկի պանքան՝ 200։

ԱՆԲԱՂԴ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԸ ԵՒ ԽԱԲԵԲԱՆ.— Սկիւտար, Հարէմ-Իսկէլէսի, Նպարավաճառ Թրիանտաֆիլ իր երկիրը պիտի մեկնէր։ Հետեւաբար խանութը ուրիչի մը փոխանցեց և սկըսաւ ապառիկները գանձել։ Երբ գանձումները աւարտեցան, դրամները ոսկիի վերածեց, քսակի մը մէջ դեսեղեց և ճամբորդութեան պատրաստութեան ձեռնարկեց։ Նպարավաճառը անցածները, բնական պէտքի մը համար կ'երթայ մօտակայ ճէմիչ մը և որովհետեւ քսակը քովն էր, զայն կը հանէ կը դնէ ճէմիչին մէջ անկիւն մը։ Թրիանտաֆիլ սենեակ կը դառնայ և կէս ժամ ետք յանկարծ միտքը կ'իյնայ քսակը։ Անմիջապէս ճէմիչ կը վազէ և քսակին ոչ խսկ չուքը հոն գտնելով կը սկսի պօռալ պոռչտալ։ Անցորդներ, աստիճանը երբ պատճառը կը հարցնեն, ոչ մէկուն բան մը ըսելով չխտալ չունենալ կ'առնէ Սկիւտարի մէկ կախարդին (պաքբըը) քով և գործը կը պատմէ ամէն մանրամասնութեամբ։ Խորամանկ կախարդը այս խնջնակոչ ՟որսէն գոհ, կը մխիթարէ մարդը յոյս տալով թէ «հիմա դրամը կը գտնէ»։ Եւ կ'կսի դարձուածքներով հասկնալ թէ ո՞րչափ էր կորսուած դրամը, դեռ դրամ ունի՞ր և որչա՞փ էր։ Մարդը կը պատասխանէ թէ 15 ոսկի էր քսակինը և դեռ 30 ոսկի ունէր ընկերոջը քով։ Կախարդը 30 ոսկին լսելուն պէս, ռէմլի տախտակը կը բանայ և նպարավաճառին կորուստը փնտռելով կ'ըսէ թէ գտնուելու համար քսակը, 3-4 ոսկիի պէտք կայ։ Անբաղդ նպարավաճառը կը խոստանայ 5 ոսկի տալ և առհաչիւ կը յանձնէ երկու մէճիտ։ Խաբեբան դրամը գրպանելէ ետք լուցկիի փայտիկներ կը յանձնէ մեծ ու պզտիկ, և կը յանձնարարէ որ իր կասկածած մարդոցը յանձնէ զանոնք։ «Դրամը որուն որ քովն է, կ'ըսէ, անոր քովի փայտը եթէ երկար է աւելի երկնցած պիտի ըլլայ, եթէ կարճ՝ աւելի կարճցած։ Մէյ մըն ալ սա հացը անոնց կերցուր»։ Նպարավաճառը, իր յուսահատութեան մէջ ամէն բանի յանձնառու, մեծ հաւատքով կ'առնէ փայտիկներն ու հացը, և իր գացած ճէմիչին առջեւ կենալով, կ'սկսի քննել զննել հոն մտնող ելլողները և հասկնալով թէ ո՞վ կը յաճախէ հոն, անոնց կը մօտենայ և առաջ հացը ուտելնին կը խնդրէ և յետոյ կը յանձնարարէ փայտիկ մը առնել։ Նպարավաճառին այս տարօրինակ ընթացքը տեսնողներ կը կարծեն թէ ան իր խելքին նժարը կորսնցուցեր է, և երբ կը հարցնեն պատճառը, ան կը պատասխանէ եղեր. —«Պաքըճին այսպէս ըսաւ, կորսնցուցած դրամս պիտի գտնեմ...»։ Երանի՛ իրեն։

ՋՒՈՒ ԱՐԿԱԾ.— Աքսէրայի մզկիթին խմամ Հասան էֆ. երբ Մագրիգիւղէն ձիով կը դառնար, Թաղապետական պարտէզին մօտակայ կամուրջին վրայ յանկարծ ձին խրտչեցաւ և հեծեալը վրայէն նետուեցաւ կամուրջին վանդակորմին դուրսի կողմը։ Հասան էֆ. թէեւ ուզեց վանդակորմին կառչիլ, բայց չկրցաւ և վար իյնալով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ԲԵՂՈՒՆ ԿԻՆԵՐ.— Իզմիր, Գարաթաչ բնակող խամամ Գոխոր Քոթալի կինը մէկ անգամէն երեք զաւակ ծներ [illegible]

ՄԱՆՉՈՒՄԻ ՌՈՄԱՆՆԵՐՈՒ ԹԵՐԹՕՆԸ — 74

ԳՐԵՑ ԺՈՒԼ ՎԵՐՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՍԻՄՈՆ ՉԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

Արտառոց Կտակ Մը

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ե

ՔԷՆԴԸՔԻԻ ՄԷՋ

Վերջապէս կառախումբը կը սուրար ճեպընթաց, և որովհետև այդ գծին վրայ կառախումբերը շատ չեն, կարելի եղած էր այս երթեւեկութիւնը կատարել առանց դժուարութեան։ Եւ յետոյ, բաղդատաբար քիչ էր ճամբու տեւողութիւնը, քանի որ կառախումբը Նեվատայի գլխաւոր քաղաքէն՝ Քէրսըն Սիթիէն պիտի անցնէր, Պէնդոնի կայարանին մէջ Քալիֆօրնիա պիտի մտնէր և պիտի յանգէր Ֆիլըրի կայարանին.— իբր 240 մղոն տեղ որ 6-7 ժամուան մէջ պիտի կտրուէր։

Եւ արդարեւ նոյնքան ժամանակի մէջ կատարուեցաւ ուղեւորութիւնը, առանց ո և է միջադէպի և առանց ամենափոքր յապաղումի։

Առտուան ժամը 11ին վայրաշարժը սուլեց երբ տակաւին քառորդ մղոն կար Ֆիլըրի կայարանին ուր կանգ առաւ։ Երկու հոգի ցատկեցին քարափին վրայ, պայուսակ մը և ուսէլիքով լեցուն մնաւուկ մը միայն ունենալով իբր բեռ։ Ուղեւորներէն մէկը ունէր ճամբու պարկ մը։ Անմիջապէս մին վայրաշարժին մօտենալով ըսաւ մեքենավարին.

—Սպասեցէք։

Իբր թէ խնդիրը կառքի մը վրայ ըլլար, ուրկէ դուրս կ'ելնեն այցելութիւն մը տալու համար։

Մեքենավարը հաստատական նշան մը ըրաւ և աշխատեցաւ կառախումբը ուրիշ գծի մը վրայ տանիլ, ճամբան բաց ձգելու համար։ Ճամբորդը իր ընկերոջ հետ միասին դէպ ի դուրս ուղղուեցաւ և իր ժամանումին սպասող անձի մը հետ դէմ առ դէմ եկաւ։

—Կառքը ո՞ւր է, հարցուց։

—Երէկուընէ ի վեր։

—Ի վիճակի՞ է մեկնելու։

—Այո՛։

—Մեկնինք ուրեմն։

Վայրկեան մը ետքը երկու ճամբորդները զետեղուեցան ինքնաշարժ հանգստաւէտ կառքի մը մէջ որ արագ արագ ճամբայ ելաւ դէպ ի արեւելեան ուղղութեամբ։

Այս ճամբորդներէն մէկը Նաւապետ Եուրիքէնն էր, և միւսը իր հաւատարիմ ընկերը, որոնք առիթ ունեցած չէին գայրանալու մեքենավարին դէմ որ ճիշդ ժամանակին կայարան գտնուած էր, կամ կառապանին դէմ որ Ֆիլըրի մէջ իրենց կը սպասէր։

Եւ հիմա, ի՞նչ հրաշքով էր որ Հոճ Եուրիքէն որ Մայիս 28ին կիսամեռ վիճակ մը ունէր Թի Ուէսդի նամականին մէջ, ուր օր հաքը կ'երեւէր Քալիֆօրնիական այս փոքր քաղքին մէջ, Ֆլօրիտայէ իբր 1500 մղոն հեռի։ Ճըշմարտապէս բացառիկ ինչ պայմաններու մէջ կատարուած էր այս ճամբորդութիւնը այնքան քիչ ժամանակէ մը։ Վերջապէս ինա՞ր եղեր էր որ դժխայլն ձախողութենէ մը հալածուելով խաղը այլեւս չշարունակելու վիճակի մէջ չիյեւցող այս վեցերորդ խաղակիցը հոն էր, աւելի քան երբեք միտքը դրած՝ խաղը մինչեւ վերջը շարունակելու։

Մոռցուած չէ որ Զիքօլայի նաւաբեկեալը, իր զգայազիրկ վիճակին մէջ, փոխադրուած էր Քի Ուէսդի նամականոցը։ Հեռագիրը, որ նոյն առտուն իսկ ղրկուած էր Շիքակոյէ, ճիշդ կէսօրին ժամանած էր, քուէային անախորժ արդիւնքը ծանուցանելով։ Այս արդիւնքին հետեւանքով, Նաւապետը 53րդ. խորշէն 58րդը պիտի երթար, Ֆլօրիտայէն Քալիֆօրնիա, այսինքն Ամերիկայի հարաւային արեւելեան կողմէն մինչեւ հիւսիսային արեւմուտք պիտի ճամբորդէր։ Հանգուցեալ Հիբէրպօնի կարգադրութեամբ, Նաւապետ Եուրիքէն անձամբ պիտի գտնուէր Տիթ Ուէլլի մէջ և երրեակ բովմ մը վճարելէ ետք Շիքակօ պիտի դառնար։

Ազդու դարմաններու և դեղերու շնորհիւ իր զգայնութիւնը վերստանալով, Հոճ Եուրիքէն հեռագրին պարունակութիւնն հասկցաւ և ա՛յնպիսի ցնցում մը զգաց որ բարկութեան սաստկալի նոպայ մը ունեցաւ։ Ներկաներուն համար բարեբախտութիւն մը եղաւ որ մէկը չգտնուեցաւ Նաւապետին բարկութիւնը իր վրայ հրաւիրող։ Հոճ Եուրիքէն մէկ խօսք միայն ըսաւ, ա՛յնպիսի խօսք մը, որ պատմական արժէք մը կ'ստանայ երբ պարագաները նկատի առնուին։

—Մեկնի՛նք, ըսաւ միայն։

Սաստկալից լռութեամբ մը ընդունուեցաւ այս բառը։ Նաւապետը սպառնալաւ ըսել որ ո՛ւր էր և ինչ վիճակի մէջ կը գտնուէր։ Հոճ Եուրիքէն այն ատեն միայն հասկցաւ թէ իրենց նաւը խորտակուած էր Քի Ուէսդի մէջ, ուր ուրիշ նաւ մը չկար զոր կարելի ըլլար ճամբայ հանել Ալապամայի կամ Լուիզիանայի նաւահանգիստներէն մին երթալու համար անմիջապէս։

Հոճ Եուրիքէն կեցած տեղը զամուեցաւ մնաց և սիրտը կը քաքախէր անկարողութենէն։ Արդարեւ հարկ էր որ 15 օրուան մէջ Ֆլօրիտայէն Քալիֆօրնիա և Քալիֆօրնիայէն Իլլինոյզ փոխադրուէին։

(Շարունակելի)

ԴԵՂԱՐԱՆ ՏԻՒՅՄԷՃԵԱՆ

Դեղագէտ ԹԱՐՄՈՒԹԵԱՆ և ՆՈՐՈՒԹԵԱՆ կազմած դեղամիջոցները կրնան մեծ ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՄԲ դիմել ի Ֆէրիգիւղ, Շահէ Չուլիկ փողոց, թիւ 21։

Դեղարանս ունի նաև բժիշկներ, մասնաւանդ Տօքթօր Տիմիթրիատիս և Աստուածարեալ Յ. Պարտիզպանեան, որոնք ամէն օր գործելէ վերջ իրենց դիմող հիւանդները ձրիաբար կը դարմանեն Դեղարանիս մէջ։ 19

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏԱՆ
ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

1906 Յուլիս 1/14ի Շաբաթ օր հանուած թիւերը եւ շահած պարգեւները

Թիւ	Պարգեւ	Թիւ	Պարգեւ	Թիւ	Պարգեւ	Թիւ	Պարգեւ	Թիւ	Պարգեւ
47393	500000	137670	250000	122782	125000	1772	50000	16225	25000
24011	10000	39281	10000	42898	10000	122997	10000	163256	10000

1000 դրուշ շահող 50 թիւերը

1539	16434	31095	39368	65514	93506	114391	135557	146964	156740
3437	17485	33218	43881	72372	108610	115251	138752	148028	157921
8674	17938	34139	47099	80567	114012	117568	139385	148221	159925
10088	24283	38661	50256	87730	114063	133661	141630	155338	161730
12856	27637	38899	63002	92086	114339	134907	143658	155810	169360

500 դրուշ շահող 100 թիւերը

61	26445	44071	58209	77775	97302	115433	122669	138920	154047
2643	27387	45131	60416	78419	98616	115483	124457	140675	155516
3852	32748	47572	64060	79256	102229	116725	124745	141052	157787
5667	34748	47999	64193	83417	103638	117523	126035	145318	158969
7407	35194	50005	64452	85491	103715	118160	126306	146075	161855
12702	37694	50957	66318	85946	105212	118431	129055	149282	164413
19287	41476	53290	66774	86233	105311	118854	132011	149562	164666
20135	42993	53463	74770	90238	106907	120378	132075	149737	167080
21355	43325	56573	75927	94209	108385	121067	133275	151674	172201
25898	43689	57505	76723	97057	110975	122421	134736	152889	173959

20 դրուշ շահող թիւերը (*)

de	a	de	a	de	a	de	a	de	a	de	a	de	a	de	a
61	70	24281	90	43681	90	64451	60	94201	10	116721	30	133661	70	151671	80
1531	40	25891	900	43881	90	65511	20	97051	60	117521	30	134731	40	152881	90
1771	80	26441	50	44071	80	66311	20	97301	10	117561	70	134901	10	154041	50
2641	50	27381	90	45131	40	66771	80	98611	20	118151	60	135551	60	155331	40
3431	40	27631	40	47091	100	72371	80	102221	30	118431	40	137661	70	155511	20
3851	60	31091	100	47391	400	74761	70	103631	40	118851	60	138751	60	155801	10
5661	70	32741	50	47571	80	75921	30	103711	20	120371	80	138911	20	156731	40
7401	10	33211	20	47991	48000	76721	30	105211	20	121061	70	139381	90	157781	90
8671	80	34131	40	50001	10	77771	80	105311	20	122421	30	140671	80	157921	30
10081	90	34741	50	50251	60	78411	20	106901	10	122661	70	141051	60	158961	70
12701	10	35191	200	50951	60	79251	60	108381	90	122781	90	141621	30	159921	30
12851	60	37691	700	53281	90	80561	70	108601	10	122991	123000	143651	60	161721	30
16221	30	38661	70	53461	70	83411	20	110971	80	124451	60	145311	20	161851	60
16431	40	38891	900	56571	80	85491	500	114011	20	124741	50	146071	80	163251	60
17481	90	39281	90	57501	10	85941	50	114061	70	126031	40	146961	70	164411	20
17931	40	39361	70	58201	10	86231	40	114331	40	126301	10	148021	30	164661	70
19281	90	41471	80	60411	20	87721	30	114391	400	129051	60	148221	30	167071	80
20131	40	42891	900	63001	10	90231	40	115251	60	132011	20	149281	90	169351	60
21351	60	42991	43000	64051	60	92081	90	115431	40	132071	80	149561	70	172201	10
24011	20	43321	30	64191	200	93501	10	115481	90	133271	80	149731	40	173951	60

(*) Վերոյիշեալ 160 թիւերը որոնք արդէն շահած են 20ական ղր. և որոնք այս թիւերուն մէջ են, 20 ղր. շահող թիւերուն մէջ չպիտի հաշուուին։

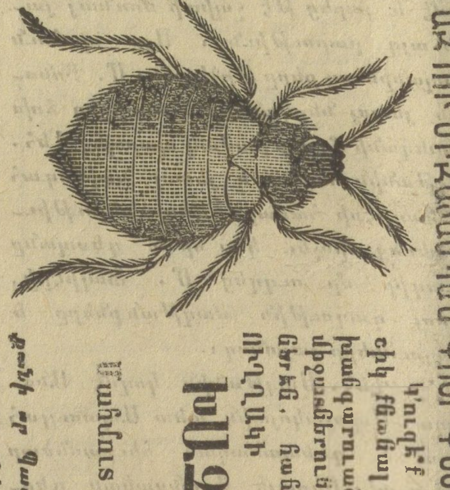

21—50

ԿԱՐԻԱՑԼ'Ք, ԱՑՑԵԼԵՑԷՔ, ՓԻՏԻ ՕԳՏՈՒԻՔ

Երիտասարդներու ճշմարիտ խորհրդատուն

ՏՕՔԹ. ԳԱՌԼՕ ՑԱԿՈԲԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՓՐՈԴԻՏԵԱՆ ԵՒ ՄԻԶԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ամեն օր, բաց ի Կիրակի օրերէն, կը գտնուի Պէրպէրեան դեղարանը, Կէտիկ Փաշա Պոճի ժամը 3էն մինչեւ 6, եւ Պանեք-Գաբու Մէհմէտ էֆէնտի - Պիւնէր դեղարանը ժամը 7էն 11։

Ուրբաթ օրերը ձրի երկու դեղարաններուն մէջ ալ

Տօքթ. Գարլօ Եաքօբեան, իր բազմամեայ փորձառութեամբ և եւրոպական ամէնէն նշանաւոր բժիշկներուն կիրարկած մեթոտներով, արագապէս և առանց ո և է հետք թողլու կը դարմանէ ամէն տեսակ ափրոդիտեան ախտերը, ինչպէս ջերմամիզութիւն (պէլ սօղուգլուղու), կուբ միլիդեւ, շանգրը մու և սիֆիլիս (ֆրէնկի), երկմնահոսութիւն, երազափորձութիւն, առնական անկարողութիւն, և մանաւանդ երիտասարդներու և ծերերու յատուկ դժուարամիզութիւն (ռըդրէսիսման բուռդրալ եւ Իբէրդրոֆի տը բրօսդադ)։

Եւրոպայէ բերել տուած նորանոր գործիքներով, վերոյիշեալ հիւանդութեանց յատուկ ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւն կը կատարէ արագ և առանց ցաւ պատճառելու։

Մանրադիտակով (միքրոսքօբիք) զննութիւնք տիրօղիտեան ախտերու մասին և անմիջապէս զերծ մնալու միջոցներու կիրարկում։

Աւելորդ չէ ըսել թէ առողջին այցելութիւնը միշտ ձրի է։ 29—50

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ
ԱԺԱՆ ԱԺԱՆ ԳՆԵԼ

Եղանակիս յատուկ վայելուչ և դիմացկուն մանչու և աղջկան հագուստներ, կիներու համար տաս և մետաքս սաքեր, պլուզներ, թաֆթա և պաթիսթ միսոններ, ֆիսթանցուներ, ֆիլսիքոս և բուրդ շապիկներ կանանց և էրիկմարդոց համար, թաշկինակ, հովանոց, օժիտի յատուկ ճերմակեղէն, վերջապէս գործածութեան համար ամէն տեսակ իրեղէններ։ Հաճեցէք դիմել Սուլթան Համամ, Տիգրանեան խան թիւ 4, 5, 7 վաճառատունը ուր պիտի գտնաք Եւրոպայէն նոր հասած աղօք ապրանքներու ճոխ մթերք մը, անմրցելի կերպով աժան գիներով։ Փորձեցէք անգամ մը այցելել և գոհ մնալնիդ անտարակուսելի է։ 5

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՔՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ՊԵՐՃԱՆՔՆԵՐՈՒ ԶԱՐԴԱՐԱՆՔՆԵՐՈՒ։

Կ'ուզէք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղատեսիլ «էֆէ» մը տալ մոմերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՔՃԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ հարսնեկան մոմեր, անմրցելի աժան գիներով։ Կը գտնուին նաև հօն հարսի կերպասներ, քօղք, քօղքի ծաղիկ, զարդարուած կողով, ծաղիկ, փնջեր, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Զամիքճեանի հարսանեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր հաշիւը, այլ նաև ձեր ճաշակն ալ գոհացած պիտի գտնէք։

ՄԻԱԿ ՏԵՂ ԶԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՔՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Քամանըջը խանի սալ, թիւ 86 20—10

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԸՆՏԻՐ ԾՈՓՈԼԱՅԻ, ՋՈՒՏ ՔԱՔԱՕ

ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱ

Klaus

3 ԳՈՐԾԱՆՈՑ
ԼՕՔԼ (ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ) ՄՈՐՏՕ (ՖՐԱՆՍԱ)

20 ՄԵԴԱՅԼՆԵՐ
ԵՒ
ՊԱՏՒՈՅ ՎԿԱՅԱԳԻՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐ
ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԼՈՆՏՈՆ

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐ
Աշխարհի գլխաւոր քաղաքներու մէջ

ԱՆՓՈԽԱՐԻՆԵԼԻ ՇՕՔՕԼԱ ԿԱԹՈՎ, ՔԼԱՈՒՍ

Կը ծախուի Բէրա, ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՐՏԱԴՐԻՉՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ մեծ վաճառատուններուն մէջ որոնք անուանի են իրենց ծախած առաջնակարգ ապրանքներուն համար, ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ, ԲԱԶԱՐ Ղալաթիա, անուշավաճառ Ս. ՄԻՑԱՕ, Հարպիէ փողոց ՀԱՄԻՕԴԻՍ ԵՒ ՋՕՔԱՍ, Թէյի մթերանոց, ՔԱՖԷ ՏԻՒ ԺԷՆԻ, կամուրջին մօտ Պոլիս, Ց.Գ. ՃԳՆԱՒՈՐԵԱՆ ՈՐԴԻՔ մթերանոցին մէջ մաքսին մօտ —Անուշավաճառ Է. ՄԱՔՐԻ, կամուրջին մօտ, ՔԵԱԶԻՄ ՊԷՅԻ դեղի մթերանոցը, Եէնի Ճամի, ԱԼԻ ՖԱՒՔ, Պալըք Բազար, ԱՆԹՕՆԻԱՏԻՍ Գոծմակալ, Է. ՏԷՊԱՌԷՍ, Անուճոտի խան, Պոլիս։

Կ'ուզուի ամէն տեղ առնել ՔԼԱՈՒՍ 50—40

ՊԷԹՐՕԼ ՈՒՐԱԼ
ՄԱԶԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
PETROLE OURAL

Երբ մազերնիդ լաւ մը լուաք ՊԷԹՐՕԼ ՈՒՐԱԼի հականեխիչ և զօրացուցիչ հեղուկով, վստահ եղէք թէ անոնք բնաւ պիտի չթափին և ձեր գլխուն ծակոտիները աւելի պիտի զօրանան։

Յիշեալ հեղուկը վաւերացուած է Ֆրանսական Բժշկական Կաճառէն և այսօր ամէն կողմ կը գործածուի։ Եթէ հերաթափութենէ բռնուած էք, գործածեցէք այս հեղուկը և կատարելապէս պիտի բուժուիք, և ձեր մազերը աւելի պիտի զօրանան, շատնան և ձեր դէմքին գեղեցկութիւնը պիտի աւելնայ։

Կը ծախուի բոլոր սափրիչներուն և դեղավաճառներուն քով։ Միակ կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու թիւ 5-11 Գ. Պապիլիատիս և ընկերութեան կեդրոնատեղին։ 25—3

«ՕՄԷԿԱ»

5 սէնէ իւրին թէահհիւտ օլունմուշ սաատլար, գատըն վէ էրքէք իչին էնվայի չէշիտ։

Ելէկսանէ տէբօ- գիթօսը Տէրսա'ատէթտէ

ՕՐՕԶՏԻ-ՊԱՔ

7—50

ՊԻԹԸՐ ՔԱՄՓԱՐԻ
BITTER CAMPARI

ՊԻԹԸՐ ՔԱՄՓԱՐԻն տիեզերապէս ճանչցուած արտադրութիւն մըն է։ Ստամոքսի օգտակար ըմպելի մըն է, որուն գործածութիւնը յանձնարարուած է ամէն երկիրներուն մէջ։ Ամէն մըն է, որուն համը շատ ախորժելի է և ախորժակը կը գրգռէ։ Քիչ մը կազէօզի հետ խառնուելով՝ ամրան համար ամէնէն ախորժելի, ամէնէն զովացուցիչ և ախորժաբեր ըմպելին կ'ըլլայ։

ՔՕՐՏԻԱԼ ՔԱՄՓԱՐԻ
CORDIAL CAMPARI

ՔՕՐՏԻԱԼ ՔԱՄՓԱՐԻն հեշտալէտ փոշի մըն է որ իբր մարսողական կը խմուի կերակուրներու վրայէն, և որուն համը իր նմանը չունի։ Ճաշէն ետք առնուած փոքր գաւաթ մը ստամոքսը կը կազդուրէ և մարսողութիւնը կը դիւրացնէ։ Զօրաւոր ըմպելիներու անպատեհութիւնները բնաւ չունի։

ՊԻԹԸՐ ՔԱՄՓԱՐԻն և ՔՕՐՏԻԱԼ ՔԱՄՓԱՐԻն փոքր գաւաթներով կը ծախուին գարեջրատուներու, առաջնակարգ սրճարաններու և անուշավաճառ խանութներուն մէջ։

Շիշով կը ծախուի մեծ նպարավաճառներու քով և դեղի մթերանոցներու մէջ եւն.։ 26—6

ՏՕՔԹ. Ա. ԽՈՐԿԻԱՏԷՍ
ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՄԷԹՈՏՈՎ
ԵՒ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ
ՈՒ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԸ
ՈՐՈՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆ Է

Տօքթ. Ա. Խորկիատէս որ գաղղիական ախտի և մորթի հիւանդութեանց հռչակաւոր մասնագէտ Տօքթ. Ֆուռնիէի օգնականը եղած է Բարիզի մէջ, այս տեսակ հիւանդութիւնները առաւօտները բժշկական նորագոյն ու կատարելագործուած մեթոտներով կը բուժէ իր դարմանատան մէջ՝ Բերա Այնալըչէշմէ, Լէգօնի վերնայարկը առաջին յարկի տարրերական ամէն օր կէսօրէն մինչեւ իրիկուն։

Մասնագէտ է մանաւանդ մազի յատուկ ամէն տեսակ հիւանդութեանց. եւրոպական վերջին դրութեամբ հիմնապէս կը բուժէ մազերու թափիլը, գլխու թեփն ու եկը։ Մորթային հիւանդութիւն ունեցողները Երեքշաբթի, Չորեքշաբթի և Շաբաթ օրերը (Ը. Թ.) ժամը 6էն մինչեւ ութ կ'ընդունի։ 9—10

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ